

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308 | 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1980 | ΑΡΙΘ. 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΦΩΤΙΟΥ

Ἡ μνήμη τοῦ ἱεροῦ Φωτίου. — Κ. Γ. Μπόνη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμ. Καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀποστολικοὶ Πατέρες, τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου Ἀντιοχείας Ἐπιστολαί, Β' πρὸς Μαγνησιεῦσιν. — Ἀλήθειες μὲ λίγα λόγια. — Σεβ. Μητροπ. Γόρτυνος κ. Θεοφίλου, Πρῶτα εἶμαστε κι ἐμεῖς χριστιανοί. — Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου, Ἀντιπρ. Παν)μίου Ἀθηνῶν, Ἡ Παιδεία τῆς Ἐλευθερίας καὶ ἡ Ἐλευθερία τῆς Παιδείας. — Σεβ. Ἀρχιεπ. Κρήτης κ. Τιμοθέου, Ἡ πείνα τῆς ψυχῆς. — Ἀνακοίνωσι τοῦ ΤΑΚΕ. — Γ. Θ. Πρίντζιπα, Διονύσιος Πύρρος ὁ Θεσσαλός. — Βασ. Μουστάκη, Στίχοι ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ. — Ι. Μ. Χατζηφώτη, Οἱ παπᾶδες μας πρωτοπόροι ζεωγράφοι. — Ἀπὸ τὴ Φιλοκαλία. — Σεβ. Μητροπ. Σάμου κ. Παντελεήμονος, Μᾶς χρειάζονται συνεργάτες. — Ἰω. Φουντοῦλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Χιλιαστὲς: «ἐγγόνια τοῦ Θεοῦ». — Ἐπίκαιρα. — Τὸ Βιβλίον. — Ε. Π. Α. Εἰδήσεις πού ἐνδιαφέρουν τοὺς Ἐφημερίους.

Ἡ μνήμη τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου (6 Φεβρουαρίου) γιορτάσθηκε φέτος στὴν Ἱ. Μογὴ Πεντέλης, μὲ Θ. Λειτουργία, ποὺ τελέσθηκε στὸ Καθολικὸ τῆς Μογῆς ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Γρεβενῶν κ. Σέργιο. Ἀκολούθησε στὸ Διορθόδοξο Κέντρο εἰσήγησις τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Βλ. Φειδᾶ μὲ θέμα: «Πολιτικὸς Γάμος καὶ Ἐκκλησία». Κατόπιν διεξήχθη σχετικὴ συζήτηση. Παρέστησαν ὁ Μαχ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ, Ἱεράρχες, κληρικοί, Καθηγητὲς, φοιτητὲς, δημοσιογράφοι καὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι. Ἀνωτέρω ἀναμνηστικὴ φωτογραφία πρὸ τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶν 1 — Ἀθῆναι 140. Προϊστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

**ΑΛΗΘΕΙΕΣ
ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ**

Ἱεραποστολικά

ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ χρέος μᾶς προσκαλεῖ στίς μέρες μας ἡ Ἐκκλησία νά ἐπιτελέσουμε. Νά φέρομε ὅλοι στό νοῦ μας τὸ μεγάλο ἔργο πού ἐπιτέλεσαν καὶ ἐπιτελοῦν καὶ σήμερα οἱ ἱεραπόστολοι. Οἱ πιστοὶ ἐκεῖνοι τοῦ Χριστοῦ, πού γιὰ χάρι Του καὶ γιὰ τὴ σωτηρία τῶν συνανθρώπων τους ἀφῆσαν κάθε ἀνάπαυση τῆς ζωῆς καὶ ἔτρεξαν καὶ τρέχουν πρὸς τοὺς ἀφρικανοὺς ἀδελφούς μας γιὰ νά τοὺς γνωρίσουν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ.

*

Η ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗ, πού πρῶτοι ἀνέλαβαν οἱ Μαθητές καὶ Ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου καὶ ἀκολούθησαν οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες καὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ Ὅσιοι, Ἀσκητές καὶ Μοναχοὶ ἱεραπόστολοι, εἶναι θεῖα ἐντολή.

*

ΟΤΑΝ ὁ Ἅγιος Ἰλαρίων πῆγε σὴ Γάζα, ἴδρυσε τίς πρῶτες μοναχικὲς κοινότητές του ὡς κέντρα, κυρίως ἱεραποστολικῶν ἐνεργειῶν. Ἡ ἐπιδιωχὴ του ἦταν νά φέρει τοὺς μοναχοὺς, πού τὸν ἀκολούθησαν — καὶ εἶχε περὶ τοὺς 2.000 — σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν κόσμον γιὰ τὴν πνευματικὴ του ἀνάπλαση. Ἡ ἐπίδραση τῆς μονῆς του ἦταν σημαντικὸτάτη. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γύρω εἰδωλολάτρες ἀσπάστηκαν τὸν χριστιανισμό.

*

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ τῆς χριστιανικῆς ἱεραποστολῆς δὲν ὑπάρχει τολμηρότερο ἐγχείρημα ἀπὸ τὴν ὁμιλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν Ἀθήνα, τὴν ἀκρόπολη τῆς εἰδωλολατρείας, πού ἐξακολουθοῦσε τότε νά τὴν περιβάλλει ἡ αἰγλή τῆς τέχνης καὶ τῶν Γραμμάτων.

*

Η ΑΛΑΣΚΑ εἶναι μιὰ Ὁρθόδοξη χριστιανικὴ χώρα. Δὲν ἔχει ἀκούσει ἄλλο Εὐαγγέλιο ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰησοῦ. Δὲν ἔχει ἄλλους Πατέρες στὴν πίστη ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Ὁρθοδόξους Πατέρες. Καὶ δὲν πρέπει νά ἔχει ἄλλο μέλλον, παρὰ ἓνα ὀρθόδοξο μέλλον: νά γίνει ἓνα λαμπρὸ φῶς πού θά λάμπει στό στερέωμα.

**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ**

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

1. Προθεωρία: Μεταξὺ τῶν τεσσάρων ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας ἔλαβε τὸν καιρὸν νά γράψῃ ἢ μᾶλλον νά ὑπαγορεύσῃ εἰς τινὰ τῶν εὐσεβῶν ἀκολούθων του (ἐν Σμύρνῃ), ἀγόμενος ἀπὸ Συρίας εἰς Ρώμην, ἵνα μαρτυρήσῃ, εἶναι καὶ ἡ πρὸς Μαγνησίους ἐπιστολή. Τὰς ἄλλας τρεῖς ἐπιστολάς ἔγραψεν ἐν Τρωάδι. * Δύο ἦσαν κυρίως τὰ σπουδαιότερα θέματα, ἅτινα ἐκίνησαν τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον Ἀντιοχείας ν' ἀπευθύνῃ τὰς πέντε ἐπιστολάς του πρὸς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τὴν ἕκτην πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Σμύρνης Πολύκαρον. Μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν τούτων εἶναι καὶ ἡ πρὸς Μαγνησίους, διὰ τῆς ὁποίας ὁ θηριόβρωτος μάρτυς Ἰγνάτιος ἠθέλησε νά ἐξάρῃ τὴν σπουδαιότητα τῆς διατηρήσεως: α) τῆς ἐνότητος τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας δι' ἀποφυγῆς τῶν σχισμάτων καὶ τῆς ὑπακοῆς εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, ὄντα κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας· καὶ β) διὰ νά ἐπισημάνῃ τὸν μέγαν κίνδυνον ἐκ τῶν περιουδούντων αἱρετικῶν ψευδοδιδασκάλων. Τίνες δ' ἦσαν οἱ «ψευδοδιδάσκαλοι» οὗτοι, οὓς εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ Ἰγνάτιος περιεγράψαμεν ἐν τῇ Γενικῇ προθεωρίᾳ (παράγρ. 3) τῆς ἐρμηνευθείσης ἐπιστολῆς πρὸς Ἐφεσίους.

2. Συνοπτικὴν περίληψιν τοῦ περιεχομένου τῆς πρὸς Μαγνησίους ἐπιστολῆς παρέχομεν εὐθὺς κατωτέρω:

1. Προσφώνησις — προσίμιον.
2. Εὐχαὶ περὶ ἐνότητος ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι πίστεως καὶ ἀγάπης ἐν Χριστῷ (1,1 ἐ.).
3. Εὐχαριστία διὰ τὴν ἀποστολὴν πρέσβειων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μαγνησίας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἐπίσκοπόν των Δαμάων (2).
4. Συμβουλαὶ πρὸς ἐκκλησιαστικὴν ὁμοφροσύνην (3,1-7,2).
5. Παρότρυνσις εἰς σεβασμὸν καὶ ὑπακοὴν τῶν πιστῶν πρὸς τὸν νεαρὸν ἐπίσκοπόν των (3,1 ἐ.).
6. Ἐπιτίμησις τῶν παραθεωρούντων τὸν ἐπίσκοπον (4).
7. Δύο κατηγορίαι ἐν τῷ βίῳ ὑπάρχουν: Θάνατος καὶ ζωὴ. Ἀντίστοιχοι δὲ τούτων εἶναι καὶ αἱ δύο κατηγορίαι τῶν ἀνθρώπων: Ἀπίστων καὶ πιστῶν (5,1 ἐ.).
8. Συμβουλή, ὅπως ζῶσιν ἐν ὁμονοίᾳ ἔναντι τοῦ τε κλήρου καὶ μεταξὺ των ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ κοινότητι (6,1-7,2).
9. Καθιστᾶ προσεκτικὸς τοὺς Μαγνησιεῖς, ὅπως ἀποφεύγωσι τὰς πλάνας τῶν ἑτεροδοξούντων καὶ δὴ καὶ τῶν ἰουδαϊζόντων αἱρετικῶν (8,1-11).
10. Ἐγκώμιον τῶν ἀρετῶν Μαγνησιέων (12).
11. Γενικαὶ παραινέσεις καὶ προτροπαὶ πρὸς ὑπακοὴν εἰς τὸν κλῆρον (13,1 ἐ.).
12. Τέλος: Παράκλησις, ὅπως προσεύχωνται ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν Συρίᾳ Ἐκκλησίας (14).
13. Ἀδελφικοὶ ἀσπασμοὶ μετὰ πάντων τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μ. Ἀσίας (15).

* Ση μ. Λεπτομερέστερον βρα ἐν τῷ ἔργῳ Κ. Γ. Μπόνη, Χριστιανικὴ Γραμματεία: Οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες. Ἀθήναι 1977 τόμ. Ι, 224 ἐ. ἔ.

ΠΡΩΤΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΙ' ΕΜΕΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Τοῦ Μητρ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Χριστιανοὶ δὲν εἶναι κι αὐτοὶ ποὺ ποιμαίνομε;

Δὲν ξέρομε γι' αὐτοὺς τί θέλουν σὰν χριστιανοί, τί τοὺς χρωστᾶμε σὰν ποιμένες, ποιόν τύπο πιστοῦ πρέπει νὰ φτάσουνε, ποὺ πρέπει νὰ προσπαθήσουνε ν' ἀνεβοῦνε; Τὴ γνώση πάνω σ' αὐτό, γιὰ τὸ ἔργο μας, (τί πρέπει νὰ δώσωμε, τί πρέπει νὰ θέσωμε σὰν σκοπὸ) θὰ τὴν ἀποκτήσωμε, θὰ τὴν πάρωμε μὲ τὴ μελέτη καὶ τὸν καταρτισμὸ, τὸν δικό μας, σὰν Χριστιανοί.

Πρέπει, φίλοι μου, πρῶτα καὶ κύρια νὰ ἐργαστοῦμε πάνω σ' αὐτό. Κάθε Κληρικὸς δηλαδῆ, Ἐπίσκοπος, Πρεσβύτερος, Διάκονος, πρέπει νὰ μιλήσει μὲ τὴ συνείδησή του, μὲ τὸν ἑαυτό του. Καὶ νὰ πει καὶ νὰ ρωτήσει: «Ποῖος ὀφείλω καὶ πρέπει νὰ εἶμαι (νὰ γίνω, νὰ εἶμαι καὶ νὰ φαίνομαι) σὰν πρότυπο καλοῦ χριστιανοῦ). Σὰν καλὸς τύπος πιστοῦ; Ἐγὼ πρῶτα καὶ μάλιστα καὶ μὲ τὴν οἰκογένειά μου»; Ἐὰν αὐτὸ δὲν ξέρω καλά, ἂν αὐτὸ δὲν πετύχω, δὲν μπορῶ νὰ ξεκινήσω γιὰ τίποτα. Γιὰ καμιά περιοχὴ δὲν εἶμαι κατὰλληλος νὰ ἐργασθῶ. Μὲ τὴ σειρά πρέπει ν' ἀρχίσω. Γιὰ μένα πρῶτα, γιὰ τὸ σπίτι μου μετὰ. Γιὰ τὴν οἰκογένειά μου. Γιὰ τὴ μάνα μου, γιὰ τὸν πατέρα μου, γιὰ τὴν πρεσβυτέρα μου καὶ γιὰ τὰ παιδιὰ μου. Ἕνα ξεκίνημα, μὲ ζῆλο κι ἐνθουσιασμὸ πολὺ, ἀπαιτεῖται. Γιὰ νὰ μάθωμε πρῶτα πῶς πρέπει νὰ γίνωμε καὶ νὰ εἶμαστε καλοὶ Χριστιανοὶ καὶ μετὰ τὴ γνώση νὰ τὴν κάνωμε πράξη.

Ἐγὼ τί νὰ σᾶς πῶ;... Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, δὲν μπορῶ νὰ δάλω μέσα στὴν καρδιά μου, δὲν μπορῶ νὰ ζωγραφίσω τὸν Κληρικὸ, ἕναν ὅποιονδήποτε Κληρικὸ, Ἐπίσκοπο, Πρεσβύτερο ἢ Διάκονο, ποὺ νὰ μὴν κοσμεῖται μὲ τὴν καλὴ χριστιανικὴ του στολή, νὰ μὴν σκέπτεται τὸ κάθε τι καὶ νὰ μὴν τὸ ζῆ χριστιανικά. Νὰ μὴν βλέπει μὲ τὰ μάτια του, νὰ μὴν κινεῖται καὶ νὰ μὴν ἐργάζεται, ὅπως τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρα Χριστοῦ καθοδηγεῖ καὶ συμβουλεύει. Πρέπει νὰ εἶναι χαρὰ μας καὶ δόξα μας καὶ δύναμή μας νὰ ζοῦμε κατὰ Χριστόν. Νὰ ἐργαζώμεθα καὶ νὰ κινούμεθα ὅπως Ἐκεῖνος θέλει. Καὶ νὰ μὴν μπορούμε οὔτε στιγμὴ νὰ ζήσωμε χωρὶς Αὐτοῦ τὴ δύναμη καὶ τὴν εἰρήνην στὴν καρδιά. Χωρὶς αὐτὴν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαρὰ τοῦ Χριστοῦ, ζοῦν κι αὐτοί, ποὺ λένε πῶς εἶναι χριστιανοὶ καὶ δὲν εἶναι πραγματικά καὶ οὐσιαστικά κι εἶναι κάθε μέρα ἀνήσυχοι καὶ πικραμένοι.

«Δὲν ὑπάρχουν γιὰ τὸ χριστιανὸ πόνοι»; θὰ μοῦ πείτε. Πόνοι καὶ πίκρα ποὺ κερνάνε τὰ πάθη καὶ τὰ μίση, ὁ φθόνος στὴν καρδιά, ὁ φόβος κι ὁ πόνος ὅτι δὲν ἔχεις κανένα, πῶς εἶσαι φτωχὸς κι ἐρημος, τέτοιοι πόνοι γιὰ τὸν χριστιανὸ δὲν ὑπάρχουν. Ὑπάρχουν ἄλλοι πόνοι γιὰ τὸ συνειδητὸ πιστό, ποὺ δὲν προσβάλλουν ἔτσι τὴ συνείδηση καὶ τὴν καρδιά. Κάνουν κι αὐτοὶ τὴν ἐμφάνισή τους συχνὰ στὴ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ, πάντοτε ὁμῶς καὶ μὲ τὸν Συμπαραστάτη. Ὑπάρχουν οἱ πόνοι, ποὺ δίνει, ποὺ στέλνει, ποὺ ἐπιτρέπει, ποὺ χαρίζει τὸ θεϊκὸ χέρι. Αὐτοὶ δὲν εἶναι πόνοι ἀβάσταχτοι. Μ' αὐτοὺς ποτὲ δὲν θὰ γίνωμε δυστυχισμένοι. Γιὰτὶ αὐτὸ τὸ χέρι, ποὺ τοὺς ἐπιτρέπει, ποὺ τοὺς στέλνει, ποὺ τοὺς φορτώνει, εἶναι τὸ ἴδιο ποὺ κάνει τοὺς ὄμους σου δυνατοὺς καὶ τὴν καρδιά σου ἀνθεκτικὴ σ' αὐτὰ ποὺ δίνει. Αὐτὰ ποὺ μόνοι μας κερδίζομε καὶ φτιάχνομε μὲ τίς ἀδυναμίες μας, αὐτὰ προκαλοῦν τὴ θλίψη τὴν ἀβάσταχτη, ποὺ τὴν περνᾶμε χωρὶς τὸν Συμπαραστάτη. Καὶ ποὺ προδικάζουν κι ἄλλη θλίψη μεγαλύτερη.

Γι' αὐτὴ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαρὰ τοῦ Χριστοῦ, λοιπόν, πρέπει νὰ ζοῦμε σὰν χριστιανοὶ καὶ γι' αὐτὴ διψᾶμε καὶ τότε πρέπει γιὰ τὸ συμφέρον μας νὰ σῆσωμε τὴ δίψα αὐτὴ, τὴ φυτεμένη μέσα μας ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γίνωμε καὶ γι' αὐτὸ καλοὶ χριστιανοί. Αὐτὸ τὸ «νὰ γίνωμε» σ' ἐμᾶς βέβαια δὲν ἀνήκει, δὲν ταιριάζει. Σ' ἐμᾶς ταιριάζει ἕνα «πρέπει, ἀπαιτεῖται νὰ εἶμαστε». Γιὰτὶ ἂν τῶρα δὲν εἶμαστε (καὶ εἶμαστε καὶ Κληρικοὶ) τότε, πότε θὰ γίνωμε;... Τὸ πιὸ σωστὸ εἶναι νὰ σκεφθοῦμε «πῶς κάθε μέρα θὰ μπορούμε νὰ γινώμαστε καλύτεροι χριστιανοί». Πρέπει δηλαδῆ νὰ εἶμεθα, ἐπειδὴ ὅμως πάντα ὑπάρχουν σαλοπάτια ἀρετῆς, ποὺ πρέπει ν' ἀνεβοῦμε, μέχρι νὰ φτάσωμε στὴν κορυφὴ κι ἀφοῦ κανεὶς σ' αὐτὴ δὲν φτάνει, πρέπει πάντα νὰ προσπαθοῦμε, κάθε μέρα καλύτεροι νὰ γινώμαστε καὶ ψηλότερα νὰ πετᾶμε!...

Κι αὐτὸ πῶς τὸ πετυχαίνομε; Μὲ τὴ μελέτη πρῶτα καὶ μὲ τὴν ἀσκησιὴ μετὰ. Χριστιανός, ποὺ δὲν μελετᾶ, ποὺ δὲν ἀσκεῖται, τίποτα δὲν κάνει. Πιστὸς ποὺ δὲν κατέχει τὴν ἀλήθεια, πῶς πάντα καὶ κάποιο ὕστερεϊ, πῶς πάντα καὶ κάτι θέλει, τίποτα δὲν εἶναι καὶ τίποτα δὲν κάνει. Νομίζεις πῶς ἔχεις αὐτὰ ποὺ πρέπει; Ἀπατάσαι καὶ δὲν θ' ἀναζητήσεις αὐτὸ ποὺ σοῦ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ*

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ἀντιπρυτάνεως Παν/μίου Ἀθηνῶν

Ἄς ἐπιτραπῆ νὰ ἀναφερθοῦμε ἀκόμη σὲ ἓνα ζήτημα, σὸ ζήτημα τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ αἰτήματος περὶ ἀκαδημαϊκῆς ἐλευθερίας, περὶ ἐλευθερίας τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας καὶ διδασκαλίας μὲ τὸν ἰδεολογικὸ ἢ θρησκευτικὸ προσανατολισμὸ τῆς παιδείας. Ἐγράφη προσφάτως, ὅτι ἡ ὑπάρξις ἐπίσημης θρησκευτικῆς ἰδεολογίας «ὑπονομεύει καὶ περιορίζει βασικὰ τὴ δυνατότητα διεξαγωγῆς ἀντικειμενικῆς καὶ ἀνεπηρέαστης, δηλαδή πραγματικῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας καὶ διδασκαλίας». Τὸ ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς εἶναι ἀνεδαφικὸς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἐκπροσώπων καὶ αὐτῶν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ὑπῆρξαν θρησκευτικὲς προσωπικότητες. Ἐπειτα ὁ ἰσχυρισμὸς προδίδει γνωσιολογικὴ καὶ ἐπιστημολογικὴ ἄγνοια. Ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Θρησκεία εἶναι δύο αὐτοτελεῖς κύκλοι μὲ διαφορετικὴν ὑφὴ καὶ διαφορετικὸ περιεχόμενον. Ἐὰν ἡ Ἐπιστήμη ἀναζητῆ τὴν λογικὴ γνῶσιν τοῦ ἐνθάδε, τοῦ ἐμμόνου, τοῦ ἐντὸς τόπου καὶ χρόνου ἐνδοκοσμικοῦ, ἡ θρησκευτικὴ βιωματικὴ ἐμπειρία φέρνει σὲ ἐπαφὴ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὶς ἱστορικῆς του συναρτήσεις πρὸς τὸ ἐπέκεινα, πρὸς τὸ ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου ὑπερβατικόν. Ἄρα τὸ ἓνα δὲν ἀποκλείει τὸ ἄλλο. Πραγματικὴ σύγκρουση μεταξὺ τούτων δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ.

Ὡστε ὁ προπαγανδισμὸς τοῦ ἰδεολογικοῦ ἀποχρωματισμοῦ ἢ τῆς ἀξιολογικῆς οὐδετερότητος τῆς Ἀνωτάτης Ἐκπαιδεύσεως καὶ πολὺ περισσότερο τῆς καθ' ὅλου παιδείας ἀποσκοπεῖ συνειδητὰ ἢ ἀσυνείδητα σὸ νὰ μείνῃ ὁ δρόμος ἀνοικτὸς γιὰ τὴν εἰσβολὴ ἄλλης ἰδεολογίας. Ὅπως ἐλέχθη, μερικοὶ θολώνουν τὰ νερά, γιὰ νὰ ἀποτρέπουν ἄλλους νὰ ἐπιδίδονται στὴν πνευματικὴ ἀλιεῖα, ἐνῶ οἱ ἴδιοι πυρετωδῶς ἐτοιμάζουν γιὰ τὰ ψάρια δίκτυα καὶ δολώματα. Ὁ ἄκρος καὶ ἀπόλυτος νιχιλισμὸς εἶναι φαινομενικὸς καὶ ὄχι πραγματικὸς. Ἡ ἄρνησις τοῦ Ὑπερβατικοῦ ἢ τῆς Θρησκείας ὀδηγεῖ στὴν δημιουργία νοθευμένων ὑποκαταστάτων τούτων.

Βέβαια μέσα σὲ μία δημοκρατικὴ κοινωνία ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τοῦ δικαίωματος τῆς ἐλευθερίας τῆς συνει-

δήσεως εἶναι κατανοητὰ ὁ πλουραλισμὸς καὶ ἡ ἐλευθερὴ διακίνησις τῶν ἰδεῶν καὶ ἡ κριτικὴ αὐτῶν, ἢ ὅποια πρέπει νὰ γίνεται καὶ μέσα στὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα ὑπὸ ὑπευθύνων προσώπων, γιὰ νὰ μποροῦν οἱ ἐκπαιδευόμενοι νὰ ἀναπτύξουν τὴν ὑγιᾶ ἐκλεκτικὴ σκέψιν καὶ νὰ αὐτοπροσδιορισθοῦν. Ἀλλὰ παιδεία πραγματικὴ χωρὶς κατευθύνοντα ἀξιολογικὸν προσανατολισμὸν, χωρὶς καταπολέμησιν τοῦ νιχιλισμοῦ, χωρὶς χειραγωγούντα πρόσωπα, ποῦ προσπαθοῦν νὰ κρούσουν μέσα στὴν ψυχὴ τῆς νέας γενεᾶς χορδῆς ἀντίστοιχες πρὸς τὶς παλλόμενες μέσα στὴν ἰδική τους, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ. Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ὑπευθυνότης τῶν πολιτῶν, τὶς ὁποῖες καθορίζει τὸ Σύνταγμα ὡς σκοπὸν τῆς παιδείας, δὲν ἐκδηλώνονται μπροστὰ σὸ Μῆδέν, ἀλλ' ἔχουν πάντοτε ἀναφορικότητα πρὸς κάτι καὶ πρὸς ὄρισμένα κριτήρια. Ἐπομένως ἰδεολογικὸς ἀποχρωματισμὸς τῆς παιδείας μας εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ. Μερικοὶ τομεῖς τῆς συνολικῆς παιδείας καὶ ἀσφαλῶς ἡ θεσμοθετημένη ἐκπαίδευσις θὰ ἦταν δυνατόν σὲ μίαν ἀποφράδα συγκυρία τῆς ἐθνικῆς ζωῆς νὰ ἐξαναγκασθοῦν ὄχι πρὸς ἀποχρωματισμὸν, ἀλλὰ πρὸς χρωματικὴ μεταλλαγὴ. Θὰ ἦταν δυνατόν, ὁ μὴ γένοιτο, νὰ καταργηθῆ σὸ μέλλον ἡ κανόλευκος καὶ νὰ ὑποχρεωθοῦν μελανοχίτωνες μαθητῆς ἢ ἐρυθροχίτωνες μαθητῆς καὶ σπουδαστῆς νὰ ὑφίστανται διαβουκόλησιν ὑπὸ μίαν μέλαινα ἢ ἐρυθρὰ ἰδεολογικὴ σημαία. Τὴν θέσιν στὸν κενὸ θρόνον μιᾶς ἰδεολογίας καταλαμβάνει ὅπωςδήποτε ἓνα ἄλλο ἰδεολογικὸ σχῆμα. Ἡ εἰλικρίνεια λοιπὸν ἀπαιτεῖ νὰ διακηρυχθῆ, ὅτι κατὰ τὴν συζήτησιν περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς παιδείας πρέπει νὰ ἀφαιρεθῆ τὸ προσωπεῖο τῆς ἰδεολογικῆς ἢ ἀξιολογικῆς οὐδετερότητος. Κατὰ τὴν συζήτησιν αὐτὴ τὸ ζητούμενον σὲ τελευταία ἀνάλυσις δὲν εἶναι ἡ ἐπίτευξις τοῦ κοσμοθεωριακοῦ ἢ βιοθεωριακοῦ ἀποχρωματισμοῦ, δηλαδή τοῦ πνευματικοῦ μηδενισμοῦ. Τὸ ζητούμενον εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἀξιολογικῶν κριτηρίων τῆς ἐκλογῆς μεταξὺ τοῦ α' ἢ τοῦ β' χρώματος, μεταξὺ τῆς α' ἢ β' ἰδεολογικῆς ταυτότητος τῆς παιδείας.

(Συνεχίζεται)

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 22 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3-4 τεύχους.

Η ΠΕΙΝΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Του Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης
κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Ἡ πείνα εἶναι τὸ τραγικότερο φαινόμενο στὴ Ζωή, γιατί συντρίβει καὶ ἐκμηδενίζει αὐτὴ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἔλλειψη τῶν μέσων συντηρήσεως ἐμποδίζει τὴν πρόοδο, τὴ δημιουργία, τὴ χαρὰ, ἐνῶ ταυτόχρονα γίνεται αἰτία πολλῶν δεινῶν.

Ἀπὸ τὴν σωματικὴ πείνα, τὴ στέρηση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ τὰ φρικτὰ τῆς ἀποτελέσματα μπορούμε νὰ καταλάβουμε πόσο μεγαλύτερο κακὸ καὶ ἀβάσταχτη συμφορὰ εἶναι ἡ πείνα τῆς ψυχῆς, ἡ στέρηση πνευματικῆς τροφῆς, ἡ ἔλλειψη ἠθικῆς τροφοδοσίας, ἡ ἀσιτία, ὁ μαρασμὸς, ἡ νέκρωση τῆς ψυχῆς. Πολλὲς θυσίες γίνονται γιὰ τὸ ψωμί, τὴ συντήρηση, τὰ ὑλικά ἀγαθὰ. Γνωρίζουμε τοὺς σκληροὺς ἀγῶνες, τὴς ἀναστατώσεις καὶ τοὺς πολέμους, γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς φυσικῆς ζωῆς, γιὰ τὴ διατροφή, τὴν ὑγεία, τὴν κατοικία, τὴ μόρφωση, τὴν προστασία καὶ ἀσφάλεια. Ἐβελτιώθησαν σήμερον οἱ ὅροι τῆς ζωῆς. Τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα ἀνέβηκε πολὺ ψηλὰ καὶ τὸ πρόβλημα τοποθετεῖται στὴ σπατάλη, τὴν ἀσωτεία, τὴν κατανάλωση, τὴν ἀκόρεστη ἀπόκτηση καὶ ἀπόλαυση τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, πού ἀπὸ μέσα ζωῆς ἔγιναν σκοπὸς τῆς ζωῆς.

Οἱ συνθήκες αὐτῆς τῆς ζωῆς ἐδημιούργησαν ἕνα ἄλλο πρόβλημα τραγικότερο. Ἐθεωρήθηκε ἡ ζωὴ ἀπλὸ βιολογικὸ φαινόμενο καὶ ὁ ἄνθρωπος μόνον σάρκα καὶ ὑλικὴ ὑπόσταση. Ἀγνόησε τὴ θεία καταγωγὴ του καὶ τὸν ἀληθινὸ του προορισμό, τὴν ἀπειρὴ ἀξία τῆς ψυχῆς του, ἀρνήθηκε τὸν Δημιουργό Του καὶ ἐποδοπάτησε ἰδανικά, ἱερὰς παραδόσεις, τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀγιότητα, τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ σωτηρία του. Ἐχόρτασε τὸ σῶμα τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ ἄφησε τὴν ψυχὴ νὰ λιμοκτονῇ. Σήμερον δὲν πεινᾷ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ψωμί καὶ φαγητά. Πεινᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀνθρωπιά. Ὑπερτροφία ὑλικῆ, ὑποσιτισμὸς καὶ ἀτροφία ἠθικῆ καὶ πνευματικῆ. Ἐμεγάλωσε τὴς ἀποθηκὲς τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἄδειασε ἡ ψυχὴ ἀπὸ πίστη καὶ ἀρετῆ. Οἱ τενεκέδες στοὺς δρόμους γεμίζουν ψωμιά καὶ οἱ ψυχὲς στεροῦνται ἀ-

πὸ λόγο Θεοῦ. Ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὸ σῶμα καὶ οὔτε σκέψη γιὰ τὴν ψυχὴ. Αὐτὴ τὴν πείνα τῆς ψυχῆς ἀπὸ πίστη καὶ εὐσέβεια ὀλίγοι ἄνθρωποι τὴν ὑπολογίζουν. Προσδευτικοὶ καὶ συγχρονισμένοι θεωροῦνται ὅσοι θὰ ἀγνοήσουν τὸν Θεὸν καὶ τὴν ψυχὴ τους. Ἀπὸ ἐδῶ ἔσκινον ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Πεινοῦν οἱ ψυχὲς. Στερήθηκαν τὴν πίστη, ἔχασαν τὴ θρησκεία. Οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ σοφοί, ἡ οἰκογένεια, τὸ σχολεῖο καὶ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία ἐλάχιστα ψυχία προσφέρουν στὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ πείνα τοῦ κόσμου.

Συνήθισαν νὰ τρέφονται μὲ δηλητηριασμένες διδασχῆς, μὲ τροφὲς ὕλισμου καὶ ἀθειας. Ἐρήμαξαν οἱ ψυχὲς. Ἄγνοοῦν τὴν ἀλήθεια καὶ δὲν ζοῦν τὴν πίστη.

Πέρα ἀπὸ ὅλα τὰ δεινὰ τῶν θλίψεων, τῶν πολέμων, τῶν καταστροφῶν, ἡ πνευματικὴ στέρηση, ἡ ἠθικὴ πείνα, ἡ θρησκευτικὴ ἀβιταμίνωση εἶναι ἡ μεγαλύτερη συμφορὰ. Οἱ πεινασμένες ἀπὸ εὐσέβεια ψυχὲς μένουν σάν τὰ ξερὰ καὶ ἄκαρπα δένδρα πού μόνο πυρκαϊὲς ἐτοιμάζουν. Ψυχὲς ἄδειες χωρὶς νόημα καὶ σκοπὸ, παρασύρονται ἀπὸ τοὺς ἀνέμους τῆς ἀσέβειας, πορῶνται ἀπὸ τὴν ἄγνοια καὶ γεμίζουν ἀπὸ πονηρία, βουλιάζουν στὴν κτηνωδία καὶ συντρίβονται στὴν ἀπελπισία. Τὸ σῶμα πού δὲν τρέφεται λυώνει στὴν ἀβιταμίνωση καὶ τὴς ἀρρώστιες καὶ ἡ πείνα τῆς ψυχῆς ἐτοιμάζει τὸν ἠθικὸ μαρασμό, τὴν ἐκμηδένιση τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἀνθρωπιάς.

Πεινοῦν οἱ ψυχὲς γιατί μένουν χωρὶς κατήχηση, διδασκαλία, χριστιανικὴ μόρφωση, χωρὶς προσευχὴ καὶ λατρεία, χωρὶς τὴν χάρη τῶν μυστηρίων καὶ τὴ χαρὰ τῆς εὐλαβικῆς ἀφοσιώσεως στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος μεγαλώνει χωρὶς Θεό, μορφώνεται, κατακτᾷ θεοσεῖς καὶ ἀξιώματα, διαπρέπει σὲ κοσμικὲς δραστηριότητες, ἀποκτᾷ πλοῦτι καὶ ἀγαθὰ ἀλλὰ δὲν νοιάζεται γιὰ τὴν ψυχὴ, δὲν διάβασε τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ, δὲν

καταδέχεται νὰ κάμῃ ἕνα σταυρὸ, δὲν γνωρίζει νὰ πῆ μιὰ προσευχὴ ἔστω καὶ τὸ «Πιστεύω» ἢ τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

Μεγάλῃ εὐθύνη βαρύνει ἐκείνους πού δὲν βοηθοῦν τὴς ψυχὲς νὰ χορτάσουν ἀπὸ φῶς καὶ ἀλήθεια, ἀπὸ πίστη καὶ ἀγάπη καὶ ἀκόμα μεγαλύτερη ἡ ἐνοχία ἐκείνων πού τρέφουν τὴς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τῶν νέων μὲ τὰ πολύχρωμα καὶ πολυσύνθετα δηλητήρια τῆς πλάνης, τῆς ἀσέβειας, τῆς ἀμαρτίας.

Οἱ ψυχὲς πεινοῦν, ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ τροφὴ οὐράνια, ἀπὸ τὸ μυστικὸ μᾶνα τῆς πίστεως, ὅπως τὰ σῶματα τρέφονται ἀπὸ τὸ ψωμί καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς.

Οἱ ψυχὲς πεινοῦν καὶ πεθαίνουν χωρὶς Θεό. Σὲ μιὰ παλιὰ προφητεία ὁ Θεὸς ἀπειλοῦσε τὸν ἀτίθασο λαὸ πῶς θὰ τοῦ φέρει μεγάλη ὄχι ἀπὸ ψωμί καὶ τροφὲς ἀλλὰ ἀπὸ τὴ στέρηση τῆς ἀλήθειας, τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τῆς πίστεως, τῆς ἀγίας πνευματικῆς ζωῆς. Εὐκολο εἶναι νὰ διακρίνωμε παντοῦ τὴς πεινασμένες ψυχὲς στὸ ἐγκαταλειμμένο παιδί, στὰ χαλασμένα ἀνδρόγυνα, στὴ ρημαγμένη οἰκογένεια, στὸν ἄσωτο νέο, στὸν ἄδικο καὶ ἐκμεταλλευτὴ, σὲ κάθε ἀποστάτη ἀπὸ τὴν πίστη, στὸν ἄφρονα πλούσιο, στὸν δίκτυ τῆς θρησκείας, στὸν ἀδιάφορο καὶ πορωμένο, στὸν κάθε ἀπελπισμένο χωρὶς Θεό. Οἱ ψυχὲς δὲν πεινοῦν ἀπὸ ἔλλειψη προόδου καὶ πολιτισμοῦ. Οὔτε ἀπὸ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ κοσμικὲς ἀπολαύσεις. Ἐχουν ἀνάγκη ἀπὸ Θεὸ καὶ ἀποζητοῦν Ἐκείνον πού διακήρυξε: «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς». Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἐπιούσιος ἄρτος, ἡ ζωὴ τῆς ψυχῆς.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙ ΤΟΥ TAKE

Ἀνακοινοῦται ὅτι λόγω τῆς ἀπεργίας τοῦ προσωπικοῦ τῶν Τραπεζῶν, ἡ ἐπεξεργασία τῶν μεταβολῶν τῶν συντάξεων τοῦ μηνὸς Μαρτίου 1980 τῶν συνταξιούχων τοῦ TAKE, δὲν πραγματοποιήθηκε.

Κατόπιν τούτου τέλος Φεβρουαρίου 1980 θὰ ἐκδοθοῦν ὅλες οἱ ἐπιταγὲς τῶν συνταξιούχων πού συνταξιοδοτήθηκαν μέχρι 9.1.80, ὅχι ὅμως καὶ ἐκείνων πού συνταξιοδοτήθηκαν ἀπὸ 10.1. ἔως 9.2.80. Ἐπίσης γιὰ τὴν αὐτὴ αἰτία δὲν θὰ λάβουν τὴν διαφορά αὐξήσεως (Ἐπίσης 11ο) οἱ πολιτικοὶ καὶ πολεμοπαθεῖς συνταξιούχοι. Οἱ ἀνωτέρω μεταβολὲς θὰ πραγματοποιηθοῦν τὴν 10.3.80 διὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιο 1980.

Ἐκ τοῦ TAKE

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Στους αγώνες τῆς φυλῆς

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΥΡΡΟΣ Ο ΘΕΤΤΑΛΟΣ

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΠΡΙΝΤΖΙΠΑ

Ὅσοι τὸν γνώρισαν μικρὸ παιδί, λυπόνταν τὸ ἔξυπνο ἀγόρι, πὺ ἡ φτώχεια καὶ ἡ δυστυχία θὰ τοῦ στεροῦσε τὴ γνώση. Κι ὅσοι τὸν γνώρισαν φτασμένο πιά ἐπιστήμονα ἀποροῦσαν, πὺς τὰ κατάφερε χωρὶς νᾶχει «στὸν ἥλιο μοῖρα».

Γεννήθηκε στὴν Καστανιά, κοντὰ στὰ Τρίκαλα, στὰ 1772. Πολὺ μικρὸς ἔμεινε ὄρφανὸς ἀπὸ πατέρα κι ἡ ἄμοιρη μητέρα του μὲ δυσκολία συντηροῦσε τὰ παιδιὰ της. Εὐσεδῆς, ὅμως, γυναίκα, φρόντισε νὰ τὰ παιδαγωγῆσει «κατὰ Θεόν».

Ἀπὸ νωρὶς ὁ Διονύσιος φλέγεται ἀπ' τὸ θεῖο πῶθο τῆς ἱερωσύνης. Γι' αὐτὸ μικρὸς ἀκόμη πηγαίνει στὴν ἑακουστὴ Μονὴ Μεταμορφώσεως τῶν Μετεώρων. Ἐκεῖ μαθαίνει τὰ πρῶτα γράμματα καὶ σὲ λίγο χειροτονεῖται διάκος.

Ἡ ἔφεσή του γιὰ γράμματα κάνει ἐντύπωση στὸ Μοναστήρι. Ἔτσι, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ γέροντά του πηγαίνει στὰ Τρίκαλα, ὅπου συμπληρώνει τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Μετὰ τὸν βρίσκουμε στὸν Τίριναθο, ὅπου παρακολουθεῖ ἀνώτερες σπουδές. Εἶναι ἡ ἐποχὴ πὺ μεσουρανεῖ ὁ ὑπέροχος ἐκεῖνος λογάς, ὁ φωτισμένος δάσκαλος Ἰωάννης Πέζαρος. Κοντὰ του θὰ διδαχθεῖ Θεολογία, Λογικὴ καὶ Μαθηματικά.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ μεγάλη περιήγηση, γιὰ λόγους μελέτης, στὴν Μακεδονία καὶ τὸ Ἅγιο Ὄρος φθάνει στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἐδῶ χειροτονεῖται ἱερεὺς καὶ ὑπηρετεῖ σὰν ἱεροκήρυκας. Οἱ φίλοι του νομίζουν ὅτι θὰ μείνει γιὰ πάντα κοντὰ τους στὴν Κωνσταντινούπολη, γι' αὐτὸ τοῦ ἐτοιμάζουν λαμπρὴ ἐκκλησιαστικὴ σταδιοδρομία. Αὐτὸς, ὅμως, ἔχει ἄλλα σχέδια.

Θέλει νὰ συνεχίσει τίς σπουδές. Τοῦ εἶναι ἀνόσια ἡ ζωὴ χωρὶς συνεχῶς κάτι νὰ μαθαίνει. Καὶ ξέρει, πὺς ἔχει μεγάλες ἐλλείψεις.

Ἔτσι πηγαίνει στίς Κυδωνίες. Γράφεται στὴ φημισμένη Σχολὴ κοντὰ στὸ σοφὸ ἐπιστήμονα Βενιαμίν

τὸ Λέσβιο. Παρακολουθεῖ μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια τὰ νέα μαθήματα, πὺ ἴσαμε τώρα ἀγνοοῦσε.

Στὰ τρία χρόνια πὺ κάθεται ἐδῶ, ἐκτὸς ἀπ' τὴ Γεωμετρία καὶ τὴν Ἀλγεβρα, παρακολουθεῖ Φυσικὴ καὶ Ἀστρονομία. Ἔτσι ἀποκτᾶ μιὰ σφαιρικὴ γνώση τῶν νέων ἐπιστημῶν καὶ ἀρχίζει νὰ προσανατολιζέται σ' αὐτές.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Βενιαμίν τὸν κέντρισε νὰ παρακολουθῆσει μαθήματα σὲ ξένο πανεπιστήμιο γιὰ εἰδικώτερη παιδεία. Ἔτσι τὸ 1806 γράφεται στὸ πανεπιστήμιο τῆς Πάδουας γιὰ νὰ σπουδάσει Ἰατρικὴ. Κάποια μυστικὴ φωνὴ τὸν παρακινεῖ νὰ σπουδάσει τὴν τέχνη τοῦ Ἱπποκράτη γιὰτὶ κάποτε θὰ ἦταν χρήσιμη στὴ σκλάβια Πατρίδα του.

Ἔτσι καὶ ἔγινε. Τὸ 1813 παίρνει τὸ πτυχίο του μὲ εἰδίκευση στὴ χειρουργικὴ. Ἀμέσως ἔρχεται στὴν Ἀθήνα, ὅπου τὸν χρειάζεται ἡ «Φιλόμουσος Ἐταιρεία», πὺ ἔχει ἰδρῦσει Σχολὴ στὴν Μονὴ Πετράκη. Ἐδῶ ὁ Διονύσιος διδάσκει ἱατρικὴ καὶ χημεία καὶ προσφέρει τίς ἱατρικὲς του ὑπηρεσίες δωρεάν. Παράλληλα, γιὰ τίς ἀνάγκες τῆς Σχολῆς φτιάχνει τὸν πρῶτο Βοτανικὸ Κήπο.

Τὴν ἀξία τῆς παρουσίας του στὴ σκλαδωμένη Ἑλλάδα καταλαβαίνουμε ἀν σκεφτοῦμε τὴν ἔλλειψη ἐπιστημονικοῦ δυναμικοῦ. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε, ὅτι σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα δυὸ ἐπιστήμονες γιατροὶ ὑπῆρχαν. Ὁ Π. Σοφιανόπουλος στὴν Πάτρα καὶ ὁ δικὸς μας Διονύσιος Πύρρος.

Τὸ 1819 ξαναθρίσκει στὴν Πόλη. Εἶναι ἀπὸ καιρὸ Φιλικὸς καὶ οἱ ἀνάγκες τοῦ ἐθνικοῦ ἔργου ἀπαιτοῦν νὰ περιφέρεται ἀπὸ μέρος σὲ μέρος. Ἔτσι φανερὰ κάνει τὸ γιατρὸ καὶ ἀποκτᾶ μεγάλη φήμη. Κρυφὰ γίνεται προπαγανδιστής, κατάσκοπος, ἐθνεγέρτης.

Συνέχεια στὴ σελ. 44

ΣΤΙΧΟΙ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΙΩΒ

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

«ΥΠΟΛΑΒΩΝ δὲ ὁ διάβολος εἶπε τῷ Κυρίῳ· δέρμα ὑπὲρ δέρματος· καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπου, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτίσει· οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀποστείλας τὴν χεῖρά σου ἄψαι τῶν ὀστέων αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ· ἢ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλόγησει» (β' 4-5).

Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὅ,τι ἔχει πέρα ἀπὸ τὴν ἐπιδερμίδα του, ἀλλὰ ἐδῶθε ἀπ' αὐτῆ. Εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς ἄνθρωπος. Ὅ,τι λοιπὸν τὸν πλήττει ἀπ' εὐθείας στὴν υπόστασή του, πρέπει νὰ τὸν πονᾷ περισσότερο. Αὐτὴ εἶναι, ἐδῶ, ἡ λογικὴ τοῦ Διαβόλου. Ἄμα — λέει στὸν Κύριο — τὸν κτυπήσεις στὰ ὀστᾶ καὶ στὶς σάρκες του, στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, τότε θὰ ὑποφέρει πῶς πολὺ. Καὶ θὰ δοῦμε τότε ἂν θὰ εἶναι σὲ θέση νὰ σοῦ ἀναπέμψει δοξολογία, ὅπως ἔκανε μὲ τὰ ἐξωτερικὰ πλήγματα, πού μὲ ἄφησες νὰ τοῦ καταφέρω.

★

Ἡ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ τοῦ Πονηροῦ δὲν ἀπέχει ὀλίγελα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Εἶναι φυσικὸ νὰ νιώθεις πῶς βαθιὰ ὅ,τι συμβαίνει σὲ σένα τὸν ἴδιο. Ἡ φιλαυτία εἶναι ριζωμένη γερὰ στὴ φύση μας. Εἴμαστε βέβαια ἱκανοὶ νὰ βγοῦμε, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴ φιλαυτία, ν' ἀγαπήσουμε τὸν πλησίον καὶ νὰ θυσιασθοῦμε γι' αὐτόν. Ἀλλὰ τότε πρόκειται γιὰ ἐξαιρέση, γιὰ μιὰν ὑπερφυσικὴ κατάσταση, πού εἶναι βέβαια ἀποτέλεσμα τῆς ἰδίας μας ἀγαθῆς προαίρεσης, ἀλλὰ κύρια καὶ πρὸ παντός εἶναι προῖον τῆς θείας Χάρης.

Θ' ἄειζε νὰ προσέξουμε καὶ τὴν ὑπόδειξη πού γίνεται στὸν 5ο στίχο. Ὁ Διάβολος παριστάνει τὸν Θεὸ νὰ κτυπᾷ μὲ τὸ ἴδιο του τὸ χεῖρι τὸν Ἰώβ. Εἶναι μιὰ στρέβλωσις τῆς ἀλήθειας. Γιατὶ ὁ Θεὸς «πειράζει οὐδένα» (Ἰακ. α' 13). Δὲν ἐνεργεῖ τὸ κακὸ. Αὐτουργὸς τοῦ κακοῦ εἶναι ὁ Διάβολος.

★

ΑΠΑΝΤΩΝΤΑΣ ὁμως ὁ Θεός, θέτει τὰ πράγματα στὴ θέση τους. Ὁ Ἰώβ θὰ πληγεῖ. Ἀλλὰ θὰ πληγεῖ ἀπὸ τὸν Ἀντίπαλο, ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς κακίας, ὅπως καὶ τὴν πρώτη φορά.

«Εἶπε δὲ ὁ Κύριος τῷ διαβόλῳ· ἰδοὺ παραδίδωμί σοι αὐτόν, μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον» (στίχ. 6).

Τὸ νέο αἶτημα, ὅσο θρασύ καὶ ἂν ὑπῆρξε, δὲν πῆγε μάταια. Ὁ Θεὸς ἀπάντησε καταφατικά. Παραδίδει τὸν δούλο του στὸν Διάβολο. Καὶ θέτει μονάχα ἓνα ὄρο: νὰ μὴ θιγεῖ ἡ ζωὴ του. Ἡ ὑπαρξὴ τοῦ Ἰώβ θὰ ὑποστῆ ἀπερίγραπτα δεινά, ἀλλὰ ὁ θάνατος δὲν θὰ ἔλθει. Ὁ δίκαιος θὰ ζήσει μέσα σ' αὐτά, γιὰ νὰ δοκιμασθεῖ τὸ χρυσάφι τῆς ψυχῆς του, γιὰ νὰ λάμψει ἄλλη μιὰ φορά ἡ ἀρετὴ του, μιὰ ἀρετὴ σὺν τὸν ἀδάμαντα, πού τὰ δόντια τῆς δοκιμασίας δὲν θὰ σταθοῦν ἱκανὰ νὰ τὴν συντρίψουν. Ἡ κακουργία τοῦ Διαβόλου ἐπεκτείνεται χωρὶς περιορισμούς. Ἀλλὰ ἡ παντοδύναμη ἀγαθότητα τοῦ Κυρίου τὴν ξεπερνᾷ.

ΑΣ ΕΜΒΑΘΥΝΟΥΜΕ στὸν ὄρο πού ἔθεσε ὁ Κύριος: νὰ φυλαχθεῖ ἡ ζωὴ («ψυχὴ») τοῦ πιστοῦ τέκνου του, μέσα στὴ θλίψη πού τὸ περιμένει.

Ὅποιος ὑποφέρει πολὺ, ἐρχεται στιγμή πού εὐχεται τὸν θάνατό του σὺν ἀπολύτρωσι. Μὲ τὸν Ἰώβ ὁμως δὲν θὰ συμβεῖ κάτι παρόμοιο. Θὰ ὑποχρεωθεῖ νὰ μείνει στὸν στίβο τῆς ὑπομονῆς ἕως τὴν ἐκβασὴ τοῦ πειρασμοῦ. Δὲν θὰ τοῦ σφαλίσσει τὰ μάτια ὁ ὕπνος τοῦ θανάτου. Τὰ παθήματα, τοὺς πόνους, ψυχικοὺς καὶ σωματικοὺς, δὲν θὰ τὰ διαδεχθεῖ ἡ παγερὴ ἀναισθησία τοῦ κορμιοῦ, ἡ ἐξοδος στὴν ἄλλη ζωὴ, ὅπου δὲν ὑπάρχει κόπος καὶ θλίψη, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελείωτη.

Στὴ γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ θάνατος καλεῖται συχνὰ ἀνάπαυση. Πολλοὶ διερωτῶνται ἀθέλητα: γιατί νὰ παρατείνεται ἡ ζωὴ τους σ' αὐτόν τὸν κόσμο, ἐνῶ τὰ βάσανά τους εἶναι τόσο πικρὰ καὶ ἀδιάκοπα;

★

ΑΛΛΑ Ο ΘΕΟΣ ἔερε τί κάνει. «Μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον», λέει γιὰ ἓνα τέτοιο ἄξιο τέκνο του στὸν Κακοποιό.

Γιατί; Διότι, ὅπως στὴν περίπτωσι τοῦ Ἰώβ, ὁ Θεὸς θέλει νὰ καταισχύνει τὸν Διάβολο μὲ τὴν παρατεταμένη ὑπομονή μας. Καὶ ἔπειτα θὰ μᾶς δώσει τὴν ἀνάπαυση, τὸν οὐράνιο στέφανο. Ἡ, ἀκόμη, ὅπως ἔκανε μὲ τὸν δίκαιο αὐτόν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, θὰ μᾶς ἀμείψει καὶ σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ ζωὴ.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

15νθήμερη Ἐφημερίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Εἶναι τὸ πνευματικὸ, μαχητικὸ ὄργανο τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πληροφορεῖ, ἐνημερώνει καὶ κατατοπίζει τὸ λαὸ πάνω σ' ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά, πνευματικὰ καὶ θρησκευτικὰ ζητήματα πού ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Κυκλοφορεῖ τὴν 1η καὶ 16 κάθε μῆνα.

Η ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

Του κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

ΟΙ ΠΑΠΑΔΕΣ ΜΑΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΓΕΩΓΡΑΦΟΙ

Μια από τις πολλές υπηρεσίες, που προσέφερε ο κληρός μας στον Έλληνισμό είναι και η συγγραφή γεωγραφικών έργων και η έκδοση χαρτών! Όταν έγινε κατανοητή η σημασία της εθνικής αυτογνωσίας για τον ξεσηκωμό του Γένους έναντι του Τούρκου κατακτητή, οι κληρικοί μας ανέλαβαν τη φροντίδα να το εφοδιάσουν με τα κατάλληλα γεωγραφικά έγχειρίδια. Ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Χρυσάνθος Νοταράς, όταν ήταν ήδη Αρχιεπίσκοπος, έδωσε στα 1716 «Εισαγωγή εις τὰ Γεωγραφικά και Σφαιρικά» (τυπώθηκε στη γαλλική πρωτεύουσα). Το έργο ξανατυπώθηκε στη Βενετία μετά από δυό χρόνια. Ένα μικρό δείγμα από αυτό:

«Αναμεταξύ εις τους παλαιούς ο πλέον περιβόητος πλοῦς τῶν Ἑλλήνων ἐστὶν ἑκεῖνος τῆς Κολχίδος, τῆς νῦν Μεγκρελίας, ἢ κάτω Ἰβηρίας λεγομένης, μετὸ καράβι Ἀργῶ, τὸ ὁποῖον ἔλαβε τοιαύτην ὀνομασίαν ἢ ἀπὸ τὸν ἀρχιτέκτονα ταύτης Ἀργον υἱὸν Φριέου, ὡς λέγουσιν, ἢ ὅτι ἐν τῇ Ἀργείᾳ ἐναυπηγήθη, ἢ ἐκ τῶν ἠρώων ἐκείνων Ἀργείων τῶν πλευσάντων μετὰ τοῦ Ἰάσωνος εἰς αὐτήν, ἐξ ὧν ἐξαίρετοι ἐχρημάτισαν ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, ὁ Ὀρφεύς, ὁ Ἡρακλῆς, οἵτινες καὶ Ἀργοναῦται ἐκλήθησαν. Νομίζεται ὅτι αὐτὴ νῆα ἐχρημάτισεν ἢ πρώτη μακρὰ ναῦς εἰς τοὺς Ἑλλήνας».

Στὰ 1728 ἀκολουθεῖ ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος Μήτρου, ἀπὸ τὰ Γιάννενα, τὸν ὁποῖο οἱ εἰδικοί ὀνόμασαν «πρῶτο συστηματικὸ Ἑλληνα γεωγράφου». Τὸ ἔργο του, τυπωμένο στὴ Βενετία, ἔχει τὸν τίτλο: «Γεωγραφία παλαιὰ καὶ νέα». Γιαννιώτες ἦταν καὶ οἱ κληρικοὶ Μεθόδιος Ἀνθρακίτης καὶ Μπαλάνος Βασιλόπουλος, στοὺς ὁποίους ὀφείλεται ἢ «Ὁδὸς Μαθηματικῆ», τῆς ὁποίας ὁ τρίτος τόμος περιλαμβάνει «Γεωγραφία θεωρητικῆ». Τυπώθηκε κι αὐτὸς στὴ Βενετία, τὸ 1779. «Ἰερὸς ἐκ Κυθῆρων», ὁ Γεώργιος Φατζέας ἐμφανίζει τὸ 1760 πάλι στὴ Βενετία τὴ «Γραμματικὴ γεωγραφικῆ». Ὁ συγγραφέας δηλώνει κατηγορηματικὰ πὺς σκοπὸς του εἶναι «να ὠφελῆσθαι καθ' οἷονδῆποτε τρόπον τοὺς νέους τοῦ Γένους του». Κληρικὸς καὶ ὁ πολὺς Ἰώσηπος Μοι-

σιόδαξ θὰ δώσῃ τὸ 1781 στὴ Βιέννη πιά τὴ «Θεωρία τῆς γεωγραφίας».

Μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ «χαράζονται, κατὰ τὴν Αἰκ. Κουμαριανοῦ, νέοι δρόμοι στὴ νεοελληνικὴ παιδεία. Ἡ σημασία τοῦ βιβλίου ὀρίζεται ἰδίως ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι γράφτηκε γιὰ νὰ ἐξηγητηθῆσιν ὅχι ἀπλῶς σκοποὺς παιδευτικοὺς, σὲ μιά γενικὴ καὶ ἀκαθόριστὴ ἔννοια, ἀλλὰ σκοποὺς καθαυτὸ σχολικοὺς. Ἐπεξεργασμένο μετὰ γνώση, σοφία καὶ σιγουριά, πλοῦσιο σὲ σημειώσεις καὶ πληροφορίες».

Στὴν αὐστριακὴ πρωτεύουσα θὰ κυκλοφορήσουν πολλὰ ἀκόμη γεωγραφικὰ ἔργα ἀπὸ κληρικοὺς μας, ὅπως εἶναι οἱ χάρτες τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀνθίμου Γαζῆ, πού ἐπανεξέδωσε καὶ τὴ γεωγραφία τοῦ Μελετίου, ἢ περιφημῆ «Γεωγραφία νεωτερικῆ» τοῦ ἱερομόναχου Δανιὴλ Φιλίππιδου καὶ τοῦ ἱεροδιάκονου Γρηγορίου Κωνσταντὰ κ.ἄ.

* * *

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΤΕΡΕΡΕΜ (α')

«Ὅλοι οἱ λάτρεις τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, πού εἶναι ἢ παραδοσιακὴ λατρευτικὴ ὕμνωδιὰ τῆς Ἐκκλησίας μας, εὐχαριστοῦνται ἰδιαίτερα ἀκούγοντας τοὺς καλλίφωνους ψάλτες μας νὰ ψέλνουν κατασκευτικὰ ἕνα τερερέμ. Τί εἶναι τὸ τερερέμ; Πολ-

λὰ λέγονται. Ἄς δοῦμε ὅμως τί ἀπάντησε στὸ ἐρώτημα αὐτό, ὅταν τοῦ τὸ ὑπέβαλε τὸ 1649 ὁ Πρωτοψάλτης Δημήτριος Ταμίας ἀπὸ τὴν Κρήτη, ὁ ἐπιφανὴς λόγιος ἱεράρχης Γεράσιμος Βλάχος ὁ Κρής (1605/7 - 1685), τότε ἱερομόναχος, πού ἐγίνε ἀργότερα Μητροπολίτης Φιλადελφείας (τῶν Ὁρθοδόξων τῆς Βενετίας). Τὸ κείμενο παραδίδεται ἀπὸ διάφορους κώδικες, ἀλλὰ παραμένει ἀνέκδοτο. Δίνουμε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν κώδικα 323 τῆς Ἱ. Μονῆς Ξενοφώντος Ἀγίου Ὁρους, ἀπὸ ὅπου τὸ ἀντιγράψαμε:

«Πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν πὺς ὁ τερετιμός, ὅπου εἰς τὰς ἱερὰς ψαλμωδίας ψάλλεται, δὲν εἶναι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, καθὼς τινες ἀφρονέστεροι ληροῦσιν, ἀλλὰ εἶναι μετέλειον καὶ λογαριασμόν καθὼς τὸ θέλομεν ἀποδείξει καὶ ἀκουσον. Ἐστῶντας καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ καταβῆ εἰς τὸν κόσμον, καὶ νὰ ἐνώσῃ τὰ οὐράνια μετὰ τὴν ἐπίγειαν καὶ νὰ γίνῃ μία ποίμνη ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων, πρέπει θέβαια νὰ γίνεσθαι καὶ μία ὕμνωδιὰ ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἡγοῦν καθὼς γίνεσθαι εἰς τὸν οὐρανὸν τέτοιαις λογῆς καὶ εἰς τὴν γῆν, μετὰ ἁρμονίαν νὰ φέρεται τὸ ψάσμα εἰς αὐτὸν τὸν Θεόν, διότι αὐτοὶ οἱ Ἄγγελοι εἰς τὸν οὐρανόν, μετὰ ἀσχόλαστα στόματα καὶ μετὰ παντοτιναῖς δοξολογίαις, τὸν ἐν Τριάδι δοξολογοῦσιν ἕνα Θεόν. Ἡμεῖς δὲ οἱ ἀνθρώποι ἐστῶντας καὶ νὰ ἔχωμεν πόθον ψυχῆς καὶ νὰ συρνώμεσθαι ἀπὸ τὴν θεῖαν ἀγάπην, σπουδάζομεν νὰ ἐνωθῶμεν μετὰ τοὺς ἀγγέλους, σιμὰ εἰς τὴν ἀσχόλαστον ψαλμωδίαν, ὅπου κάμνουσιν, μὰ μὴ ἠμπορῶντας, μετὰ τὸ νὰ μᾶς ἐμποδίζῃ τὸ βάρος τῆς ὑλώδους σαρκός, καὶ τὸ ἄλλον ὅπου δὲν ἐδόθη, τοῦ ἀνθρώπου νὰ ψάλλῃ ἐκεῖνα τὰ θεῖκα καὶ ἀσχόλαστα ψάσματα, ὅπου ἢ ἄλλοι φύσις τῶν μακαρίων Ἀγγέλων καθ' ἡμερῖνὰ ψάλλει εἰς τὸν Θεόν τῶν ἀπάντων...».

Θὰ συνεχίσουμε στὸ ἐπόμενο.

ΜΑΣ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Τοῦ Μητρ. Σάμου καὶ Ἱκαρίας
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

1661 - 1714

ΑΠΟ ΤΗ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ

Ο ΟΣΙΟΣ ΘΕΟΓΝΩΣΤΟΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΕΡΩΣΥΝΗ

«Ἀφοῦ ἀνέλαβες τὸν ζυγὸν τῆς ἱερωσύνης ἀποφασιστικῶς, διόρθω-
νε τὴν ζωὴν σου καὶ μετὰ φόβου
καὶ τρόμου ὀρθοτομῆς τὸν λόγον
τῆς ἀληθείας ἀπεργαζόμενος δι'
αὐτῆς τὴν ἰδικὴν σου σωτηρίαν· διό-
τι ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι φωτὶς πού κα-
τατρώγει· καὶ ἐὰν μὲν ἐγγίξῃς αὐ-
τὸν μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι εἶσαι
ὅπως ὁ χρυσὸς καὶ τὸ ἀσημι μὴ φο-
βῆσαι τὴν κατάκαυσιν, ὅπως ἀκρι-
βῶς δὲν ἐφροβήθησαν τὴν φωτὶς οἱ
παῖδες τῆς Βαβυλῶνος. Ἐὰν δὲ εἴ-
σαι χόρτινος, καὶ καλαμῶδης ἐκ
τῆς ὕλης πού ἀνάπτει εὐκόλα, ἐπει-
δὴ φρονεῖς τὰ γήινα, τρέμε μήπως
καθ' ὀλοκληρίαν ἀπὸ τοῦ οὐρά-
νιο πῦρ, ἐκτὸς ἂν φύγῃς, ὅπως ὁ
Ὤωτ τὴν ὀργὴν διὰ μέσου τῆς ἀπο-
χῆς τῶν φρικωδέστατων μυστηρίων.

Στοχάζου ὡς φρόνιμος, ὅτι ὅταν
ὁ Θεὸς δικαιῶναι δὲν ὑπάρχει κα-
νεῖς πού νὰ κατακρίνῃ· καὶ ἐὰν διὰ
κλήσεως εἰσηλθῆς εἰς τὴν ὑπερκό-
σμιον χάριν τῆς θείας ἱερωσύνης,
τίποτε νὰ μὴ σὲ ἐνδιαφέρῃ διὰ τὴν
περασμένην ζωὴν σου, ἐὰν κατὰ
τύχην εἰς κάτι εἶχες λερωθῆ, διὰ
μέσου τοῦ Θεοῦ δὲ πάλιν καὶ κά-
ποιος διορθώσεως ἔχει καθαρισθῆ.
Ἄλλ' ἄς εἶναι εἰς ἐσένα φροντίδα
καὶ νῆψις κατόπιν, διὰ νὰ μὴ ἀμαυ-
ρώσῃς τὴν χάριν, ὥστε ἐὰν καὶ κά-
ποιος, ἔνεκα τῆς περασμένης ζωῆς
σου, ἀμφιβάλλει ἀνοήτως καὶ ὑπο-
πτεύεται διὰ τὴν ἱεροτελεστίαν πού
ἐπιτελεῖς ἐσὺ, νὰ ἀκούσῃ θεία φω-
νὴ πού θὰ ἀντηχῇ εἰς τὰ αὐτιά του
ἐκεῖνα πού ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε».

(Ἀπόδοση: Ἱερομονάχου
Παναρέτου)

Ἡ διοργάνωση ἐνὸς ἔργου προϋποθέτει τὴν καλὴ συνεργασία
μὲ ἀνθρώπους καθαρούς καὶ εἰλικρινεῖς. Πῶς, ὅμως, θὰ ἐξασφαλί-
σουμε μιὰ θετικὴ συνεργασία μὲ ἀνθρώπους, πού θὰ διαθέτουν ἀ-
δόλη καρδιὰ καὶ τὶς ἀπαραίτητες ἱκανότητες; Ἐδῶ βρίσκεται τὸ
πρόβλημα πού ταλαιπωρεῖ τὴν κάθε ὑπηρεσία καὶ τὴν ἐκκλησια-
στικὴ φυσικά.

Ἡ ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας ἀναγκάζεται συχνὰ νὰ θυμᾶται
τὸ πικρὸ παράπονο τοῦ παραλυτικοῦ, πού φανέρωσε στὸν Ἰησοῦ:
«Κύριε, ἀνθρώπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με
εἰς τὴν κολυμβήθραν». Ζητοῦσε ἀνθρώπους. Ἄλλὰ δὲν τοὺς εὑρι-
σκε. Καὶ ἦσαν τόσοι γύρω του!

Δικαιολογημένη, λοιπόν, εἶναι ἡ ἀγωνία πολλῶν κληρικῶν
πού, ἐνῶ θέλουν νὰ διακονήσουν τὴν Ἐκκλησία, δὲν ἔχουν τοὺς
κατάλληλους συνεργάτες. Ἐπίσκοποι καὶ ἐφημέριοι βασανίζονται
ἀπὸ πιεστικὰ ἐρωτήματα. Πῶς θὰ πραγματοποιήσουμε τοὺς ἱερούς
μας πάθους γιὰ τοὺς ὁποίους ἀφιερωθήκαμε στὴν Ἐκκλησία; Πῶς
θὰ ἀνταποκριθοῦμε στὶς σοβαρὲς εὐθύνες πού ἀναλάβαμε τὴ με-
γάλῃ ὥρᾳ τῆς χειροτονίας μας; Τὸ ποῖμνιο, μικρὸ ἢ μεγάλο, «δοᾷ
καὶ κράζει». Ἀπαιτεῖ βοήθεια, συμπαράσταση, ἀγάπη, κατανόηση.
Ἀλήθεια! Στὶς τόσες ἀνάγκες, στὰ τόσα προβλήματα, στοὺς τόσους
χαρακτήρες, τί θὰ μπορούσαμε νὰ προσφέρουμε μόνοι;

Ἔτσι, ὁ εὐσεβὴς κληρικὸς καταθρυμματίζεται. Πολλὲς φορὲς
λυγίζει. Χάνει τὸν ἐνθουσιασμό. Βυθίζεται σὲ ἀπελπισία. Παρα-
λύουν τὰ γόνατά του. Πῶς, λοιπόν, νὰ προχωρήσει στὸ ἔργο; Ἐμ-
πλέκεται τότε στὴ ρουτίνα. Περιορίζεται στὸ μέτριο. Ἰκανοποιεῖ-
ται στὰ τυπικά. Καί, ὁ Θεὸς νὰ φυλάει, δὲν ἀποκλείεται νὰ παρα-
συρθεῖ ἀπὸ τὰ πάθη, νὰ γίνῃ ἀφορμὴ σκανδάλου καὶ προδότης τῆς
ἀποστολῆς του...

Εἶναι μιὰ ἀσχημὴ στιγμὴ. Τὴν πίκρα τὴν ἔχουν γευθεῖ ἀρ-
κετοὶ κληρικοί. Ὅπως καὶ ἀρκετοὶ ἀπ' αὐτοὺς κατάρθρωσαν, ὕστερα
ἀπὸ συνετὴ σκέψη, νὰ τὴν ξεπεράσουν. Τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου
προσφέρεται γιὰ νὰ δοῦμε τὴν πραγματικότητα καὶ νὰ πάρουμε τὴ
σωστὴ τοποθέτηση ἀπέναντι στὴ κρίση. Μᾶς φανερώνει, ὅτι ὁ γνή-
σιος ἐργάτης τῆς Ἐκκλησίας ποτέ, μιὰ ποτέ, δὲν μένει μόνος. Ἄς
δοῦμε καὶ πάλι τὴν περίπτωσιν τοῦ παραλυτικοῦ. Ἐνοιωθε μόνος.
Μὰ ἦταν ἀληθινὰ μόνος; Δὲν εἶχε ἀσφαλῶς τοὺς στοργικοὺς ἀν-
θρώπους, πού θὰ τὸν δοηθοῦσαν νὰ μπεῖ στὴν κολυμβήθρα «πρῶτος
μετὰ τὴν ταραχὴ τοῦ ὕδατος». Ἦταν ὅμως κοντὰ του ὁ Ἰησοῦς.
Στοργικὸς συμπαράστατος στὸ πρόβλημά του. Καὶ τὸν ἀκούει με-
χαρὰ: «Ἐγειρε, ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Καὶ ἐν-
θέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἦρε τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ
περιπάτει» (Ἰωάν. 5, 7-9).

Νά, λοιπόν, γιατί δὲ πρέπει νὰ νοιώθουν μόνοι οἱ κληρικοί τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὴν αἴσθησιν τῆς παρουσίας Του θὰ ἀντλοῦν θάρρος καὶ δύναμιν στὸ ἔργο. Καὶ μὲ βαθειὰ πίστη θὰ ἐπικαλοῦνται τὴν συμπαράστασιν τοῦ οὐρανοῦ. «Κύριε, φανέρωσέ μου ἀνθρώπους γιὰ νὰ συνεργασθῶ μαζί τους καὶ νὰ ἀικοδομήσω τὸ ἔργο τὸ δικό Σου!» Καὶ μ' αὐτὴ τὴν κραυγὴν ἰκεσίας ἀποφασίζουσι νὰ κάνουν φίλους καὶ δικούς τους ἀνθρώπους καὶ στενοὺς συνεργάτες αὐτοὺς ποὺ ἐρῆκαν. Οἱ Ἐπίσκοποι θὰ πλησιάσουν τοὺς Ἱερεῖς καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐνοριῖτες τους. Καὶ θὰ φθάσουν ὅπωςδὴποτε κάποια μέρα νὰ ἐπιλέξουν μέσα στὸ πλῆθος, τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ. Γιατὶ πάντοτε ὑπάρχουν, καὶ σ' αὐτὰ τὰ Σόδομα, τὰ διαμάντια. Οἱ καλοπροαίρετοι καὶ οἱ «χαρισματοῦχοι». Δὲν ἔχει σημασία ὁ ἀριθμὸς τους. Ἴσως εἶναι δέκα, πέντε, ἕνας. Μ' αὐτοὺς τοὺς λίγους —καὶ αὐτὸ

εἶναι τὸ καλύτερο— θὰ ἀρχίσει τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ἀρχίζουμε ἀπ' τὴν γνωριμία, προχωροῦμε στὴ φιλία καὶ φθάνουμε στὸ ἔργο τοῦ ψυχικοῦ καταρτισμοῦ.

Δύσκολη μᾶς φαίνεται ἡ προσπάθεια αὐτὴ. Σκληρὴ καὶ κουραστικὴ. Καὶ χωρὶς νὰ βλέπει γρήγορα ἀποτελέσματα. Γιατὶ τὰ πρόσωπα δὲν εἶναι ἀψυχη μάζα, ἔνα μάρμαρο, ποὺ στὰ χτυπήματα τῆς σμίλης δὲν ἀντιδρᾷ. Ἔχουμε ἀνθρώπους μὲ αἷμα καὶ νεῦρα, μὲ δική τους βούλησιν καὶ διαμορφωμένο χαρακτήρα. Σίγουρα, ὅμως, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ διακυμάνσεις, διαφύσεις καὶ ἀπογοητεύσεις, θὰ δημιουργηθεῖ ἕνας, ἔστω καὶ μικρὸς, πυρήνας, μὲ ἀνθρώπους συμπνευματισμένους, ποὺ θὰ εἶναι σὲ θέσιν, στὰ πλαίσια ἐνὸς ἐκκλησιαστικοῦ προγράμματος, ν' ἀναλάβουσι συγκεκριμένες δραστηριότητες.

Παρὰ τὴν κακοκαιρία καὶ τὴν νεροποντὴ πλῆθος πιστῶν παρακολούθησαν τὴν λιτάνευσιν τῆς ἱερᾶς Εἰκόνης τῆς Ὑπαπαντῆς, στὴν Καλαμάρτα (2 Φεβρουαρίου). Στὸν πανηγυρικὸ Ἐσπερινὸ καὶ στὴ Θ. Λειτουργία ἔλαβαν μέρος οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στέφανος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλόπολεως κ. Θεόφιλος, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Σπυρίδων, Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηγός, Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος καὶ ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης κ. Χρυσόστομος. Ἀπὸ πλευρᾶς ἐπισήμων ἦταν ὁ ὑπουργὸς Δημ. Ἔργων κ. Ζαρντινίδης, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως, οἱ βουλευτὲς Μεσσηνίας καὶ οἱ τοπικὲς πολιτικὲς, δημοτικὲς καὶ στρατιωτικὲς Ἀρχές.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

375. Δύναται ὁ ἱερεὺς «νὰ πά-
ρη καιρὸν» μὴ δευτὸς χριστιανοῦ
παρόντος; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Θ. Λαμνα-
του).

Ὅπωςδήποτε δὲν εἶναι κάτι τὸ εὐτακτο. Ἡ ἀκο-
λουθία τοῦ «καιροῦ» προϋποθέτει καὶ τὴν παρουσία τοῦ
λαοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ζητεῖ συγχώρηση ὁ ἱερεὺς,
ὕποκλινόμενος πρὸς αὐτόν. Ὑπὸ ὁμαλὲς συνθήκες δὲν
δικαιολογεῖται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ σπουδῆ μερικῶν ἱερέων
ποὺ τοὺς κάνει νὰ «παίρνουν καιρὸ» πρὸ τῆς ἐνάρξεως
τῆς ἀκολουθίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἢ κακῆ συνήθεια νὰ
«παίρνουν καιρὸ» στὸ ἅγιο Βῆμα.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξη εἶναι σαφῆς καὶ καλὰ με-
λετημένη, ἔτσι ὥστε νὰ ὑπάρχη ὁ ἀπαιτούμενος χρό-
νος γιὰ τὴν ἐνδυσὴ καὶ τὴν προσκομιδὴ καὶ ἡ παρου-
σία τοῦ λαοῦ νὰ ἐξασφαλίξεται. Ἐξ ἄλλου ἢ πρὸ τῆς
τελέσεως τοῦ μυστηρίου τῆς θείας λειτουργίας προσευ-
χὴ τοῦ ἱερέως πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἱεροῦ βήματος, ὁ
ἀσπασμὸς τῶν εἰκόνων, ἡ αἴτηση συγχωρήσεως καὶ ἡ
εἴσοδος στὸ ἱερὸ τῶν λειτουργῶν, εἶναι συντελεστικὴ
στὴν δημιουργία τῆς καταλλήλου λειτουργικῆς ἀτμο-
σφαίρας, δίδεται δὲ καὶ στοὺς παρευρισκομένους πι-
στοὺς ἢ εὐκαιρία νὰ συμμετάσχουν νοερῶς στὴν προ-
παρασκευαστικὴ προσευχὴ τοῦ λειτουργοῦ καὶ νὰ προ-
ετοιμαστοῦν καὶ οἱ ἴδιοι. Εἶναι δὲ ὁμολογουμένως τόσο
κατανυκτικὴ καὶ ὠραία ἢ τελετὴ αὐτῆ, ὥστε δὲν βλέ-
πω τὸν λόγο γιὰ νὰ γίνεταί ἀτάκτως στὸ βῆμα.

Ἡ χαλάρωση τῆς τάξεως ὀφείλεται προφανῶς στὴν
περικοπὴ τῆς ψαλμωδίας τῶν κανόνων, ποὺ τείνει νὰ
ἐπικρατήσῃ στὶς ἐνορίες. Ἐτσι, ἐνῶ τὰ παλαιότερα Ἱε-
ρατικά προβλέπουν τὴν ἐξοδο τῶν λειτουργῶν γιὰ νὰ
«πάρουν καιρὸ» μετὰ τὴν ψαλμωδίαν τῆς ε' ὠδῆς, τὰ
νεώτερα τὴν τοποθετοῦν κατὰ τὴν α' καὶ γ' ὠδῆ, πολ-
λοὶ δὲ θγαίνουσι ἀμέσως μετὰ τὰ εἰρηνικά, κατὰ τὰ
καθίσματα. Κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸ τοὺς δίδεται περισ-
σότερος χρόνος γιὰ τὴν ἐνδυσὴ καὶ τὴν προσκομιδὴ,
μειώνεται ὅμως ἡ παρουσία τοῦ λαοῦ.

Ἐκεῖ ὅμως ποὺ λόγοι ἀνάγκης προκαλοῦν τὴν με-
τάθεση τοῦ «καιροῦ» πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἀκόμη τῆς
ἀκολουθίας εἶναι ὀρισμένα μικρὰ χωριά, ὅπου λόγω
εἰδικῶν συνθηκῶν ὁ ἱερεὺς εἶναι ἀναγκασμένος νὰ
ἐκτελεῖ καὶ χρεὴ ἀναγνώστου καὶ ψάλτου κατὰ τὸν
ἄρθρο. Δυστυχῶς δὲν εἶναι καὶ πολὺ σπάνιες οἱ περι-
πτώσεις αὐτές. Τότε ἀναγκάζονται οἱ ἱερεῖς νὰ «παί-
ρνουν καιρὸ», νὰ ἐνδύονται, νὰ τελοῦν τὴν προσκομιδὴ
καὶ ὕστερα νὰ βάζουν εὐλογητό, νὰ διαβάσουν τὸν ἐξά-

ψαλμο καὶ νὰ ψάλλουν καμιά φορὰ ὡς τὸ τέλος τοῦ
ἄρθρου. Ἡ παράβασις τῆς τάξεως δὲν γίνεταί ἀπὸ ἄ-
γνοια ἢ ἀμέλεια, ἀλλὰ ἀπὸ ἀδήρητο ἀνάγκη. Ἡ ἔλλει-
ψη τῆς παρουσίας τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν «καιρὸ» ἀναπλη-
ρῶνεται ἀπὸ τὴν αἴτηση συγχωρήσεως κατὰ τὸν χει-
ροδικὸ ὕμνο.

376. Εἰς τινὰ Εὐχολόγια ὑπάρ-
χει καὶ δευτέρη εὐχὴ εἰς τὴν
ἀκολουθίαν τοῦ μικροῦ ἁγια-
σμοῦ. Θεωρεῖται ἐλλιπὴς ἡ ἀκο-
λουθία διὰ μιᾶς εὐχῆς; (Ἐρώτησις
Αἰδεσιμ. Π. Χ. Παπαδοπούλου).

Ἐπισημασθέντα ὀρισμένα Μικρὰ Εὐχολόγια ὑπάρ-
χουν δύο εὐχὲς μικροῦ ἁγιασμοῦ, ἡ συνήθης «Κύριε
ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μέγας τῆ βουλή καὶ θαυμαστός τοῖς
ἔργοις...» καὶ μία ἄλλη «Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψίστος,
ὁ ἐν Τριάδι ἅγια προσκυνούμενος...», ποὺ συνήθως λέ-
γεται «Ἀγιορειτικὴ», ἐπειδὴ προτιμᾶται κατὰ τὴν τέ-
λεση τοῦ ἁγιασμοῦ στὸ Ἅγιον Ὅρος.

Οἱ δύο αὐτὲς εὐχὲς ἀπαντοῦν στὰ χειρόγραφα, ἢ
μαζὶ ἢ χωριστά. Γιὰ πρώτη φορὰ τίς θρῖσκομε μαζὶ,
καθ' ὅσον γνωρίζω, στὸ χειρόγραφο Εὐχολόγιο Σινᾶ
959 τοῦ ΙΑ' αἰῶνος. Ἐκεῖ ἡ πρώτη τιτλοφορεῖται «Εὐ-
χὴ τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς λειτουργίας» καὶ ἡ δευτέρα «Εὐ-
χὴ εἰς κόλυμβον διακονίας, ἥγουσι λούσιματος». Καὶ
ἀπὸ τοὺς τίτλους των φαίνεται ὅτι δὲν τίς χρησιμο-
ποιοῦσαν στὴν ἴδια ἀκολουθία ἢ πρώτη εἶναι εὐχὴ
ἁγιασμοῦ ὕδατος, ποὺ τότε ἦταν ἀκόμη συνδεδεμένος
μὲ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἢ δὲ δευτέρα εἶναι εὐχὴ ἱεροῦ
λουτροῦ, ὅπως δηλώνεται στὴν ἐπιγραφὴ τῆς καὶ φαί-
νεται καθαρὰ καὶ στὸ περιεχόμενό της: «κατάπεμψον
ἡμῖν τὰ τῆς σῆς φιλανθρώπου δωρεᾶς ἰάματα ἐν τῷ
παρόντι ὕδατι· οὐ γὰρ πρὸς ἡδονὴν σαρκός, ἀλλὰ...». Ἐν-
τὸ ἀρχικὸ κείμενο ἀντὶ «ὑδατι» ἔχει «λούσιματι». Καὶ
τὸ «πρὸς ἡδονὴν σαρκός» δὲν δικαιολογεῖται σὲ μιὰ
ἀκολουθίαν ἁγιασμοῦ ὕδατος ἀπὸ τὸ ὅποιο μόνον πίνουσι
καὶ ραντίζονται οἱ πιστοί. Λίγο πρὸ πάντων στὴν ἴδια
εὐχὴ ὑπάρχει καὶ ἄλλος ὑπαινιγμὸς στὸ «λούσιμα»: «ὁ
τὸ λουτρον τῆς παλλιγενεσίας... λελουμένους τὸ σῶμα
ὑδατι καθαρόν».

Ἄλλα καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν δικαιολογεῖται θεολο-
γικὰ ἢ ὑπαρξικὰ δύο καθαγιαστικῶν εὐχῶν στὴν ἴδια
ἀκολουθία. Ἐφ' ὅσον μὲ τὴν μία εὐχὴ γίνεται ὁ καθα-
γιασμός, ἐν προκειμένῳ τοῦ ὕδατος, πῶς καὶ πάλι θὰ
θεωρηθῆ κοινὸ ὕδωρ γιὰ νὰ δεχθῆ νέα εὐλογία καὶ
νέο καθαγιασμό; Στὰ χειρόγραφα καὶ μερικὲς φορὲς

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΥΡΡΟΣ Ο ΘΕΤΤΑΛΟΣ

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Συνέχεια από τή σελ. 38

Με τήν ἔκρηξη τῆς Ἐπαναστάσεως κατεβαίνει στὸ Μωριά. Ἀμέσως πηγαίνει στὰ διάφορα κέντρα τοῦ Ἀγώνα σὰν γιατρός. Οἱ ἄλλοι πολεμοῦν στὰ μετερίζια. Αὐτὸς πολεμᾷ μετ' τήν ἐπιστήμη του. Χειρουργεῖ τοὺς τραυματίες, θεραπεύει τοὺς ἀσθενεῖς, ἀγωνίζεται γιὰ τοὺς πολεμιστὰς. Δυστυχῶς εἶναι μόνος καὶ ἔτσι ἡ ἀπόδοσή μικρὴ.

Μετ' τήν Ἀνεξαρτησία μένει μόνιμα στὴν Ἀθήνα. Συνεχίζει νὰ προσφέρει δωρεὰν τὶς ὑπηρεσίες του, νὰ λειτουργεῖ καὶ νὰ κηρύττει. Παράλληλα γράφει καὶ ἐκδίδει τὰ βιβλία του.

Σὲ τέσσερις κατηγορίες μπορεῖ νὰ διακριθεῖ τὸ συγγραφικὸ του ἔργο: Θεολογικὸ, παιδαγωγικὸ, γεωγραφικὸ καὶ ἐπιστημονικὸ. Στὶς τρεῖς δεκάδες τῶν βιβλίων του θαυμάζει κανεὶς τὸν ὀρθόδοξο κληρικὸ, τὸν παρατηρητικὸ ταξιδευτὴ, τὸ συγκροτημένο ἐπιστήμονα.

Πέθανε στὰ 1853 καὶ κηδεύτηκε μετ' μεγάλες τιμῆς.

Ἀνήσυχος ἄνθρωπος, πολὺπλευρος ἐπιστήμονας ὁ Θεσσαλὸς κληρικὸς, ὄνειρό του ἦταν νὰ βοηθήσει στὴν προκοπὴ αὐτοῦ τοῦ τόπου. Καὶ ὅσο τοῦ ἦταν μπορετὸ τὸ πέτυχε.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

καὶ στὰ ἔντυπα ὑπάρχουν πολλὲς εὐχές γιὰ τὸ ἴδιο θέμα. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι οἱ εὐχές αὐτὲς εἶναι ἀτελεῖς καὶ λέγονται ὅλες γιὰ νὰ ἀλληλοσυμπληρωθοῦν, τρόπον τινά. Συνήθως προέρχονται ἀπὸ διάφορες λειτουργικὲς παραδόσεις καὶ διαφόρους τρόπους καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς τὶς συγκέντρωναν σὲ συλλογὲς γιὰ νὰ δίνεται ἡ εὐκαιρία ἐπιλογῆς ἀπὸ τοὺς λειτουργοὺς. Σὲ χρόνους λειτουργικῆς παρακμῆς αὐτὸ λησμονεῖται καὶ δὲν λείπουν περιπτώσεις ποὺ ἡ ἐνοποιοῦνται δύο ἢ καὶ περισσότερες εὐχές γιὰ νὰ δώσουν μία νέα (παράδειγμα ἢ σημερινὴ εὐχὴ τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, γιὰ τὴν ὁποία βλεπε στὴν ἀπάντησή σου ὑπ' ἀριθμ. 187 ἐρώτησῃ) ἢ ἐνωματώγονται ὅλες σὲ μιὰ μακρὰ ἀκολουθία, ὅπως π.χ. συνέβη στὸ εὐχέλαιο καὶ στὴν ἀκολουθία τῆς θείας μεταλήψεως.

Εἰδικὰ εὐχές καθαγιαστικῆς ὕδατος (μικροῦ) ἁγιασμοῦ ὑπάρχουν στὰ χειρόγραφα τοῦλάχιστον πέντε, ἀπὸ τὶς ὁποῖες μόνο οἱ δύο ἔχουν περιληφθῆ στὰ ἔντυπα. Σ' αὐτὲς δὲν περιλαμβάνεται ἡ εὐχὴ «Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου...», ποὺ δὲν εἶναι εὐχὴ καθαγιαστικῆς τοῦ ὕδατος ἀλλὰ εὐχὴ κεφαλοκλισίας, εὐλογίας δηλαδὴ τῶν παρισταμένων πιστῶν.

ΠΡΩΤΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΙ' ΕΜΕΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 35

χρειάζεται. Κι ἂν αὐτὸ δὲν σὲ συγκινεῖ καὶ δὲν σ' ἐνδιαφέρει (ποὺ δὲν εἶσαι δηλαδὴ ὅ,τι πρέπει καὶ δὲν προσπαθεῖς νὰ γίνεις) τότε ἀλλοίμονο καὶ σὲ σένα καὶ στὴ μικρὴ σου ποιμνίη! Ὅταν δὲν μάθεις τὴν τέχνη αὐτὴ, ὅταν δὲν ξέρεις πῶς νὰ καταρτισθεῖς, κατὰ μείζονα λόγο δὲν θὰ κατέχεις τὴν τέχνη καὶ δὲν θὰ ξέρεις καὶ τοὺς ἄλλους νὰ καθοδηγεῖς. Καὶ πάει σειρά τὸ δρᾶμα!

Σκεφθεῖτε τὰ ποιμνία τοῦ Χριστοῦ σὲ τί χέρια πρέπει νὰ ἔχουνε πέσει! Σ' ἓνα τσοπάνη ποὺ ὁ ἴδιος δὲν ξέρει τί τροφὴ θέλουν τὰ πρόβατά του, ποῦ θ' ἀναζητήσῃ καλὴ νομὴ. Καὶ νὰ σκεφθεῖ κανεὶς, πῶς στὴ δικὴ μας ἀποστολὴ ἔχομε πρόβατο λογικὸ καὶ τὸν τσοπάνη.

Σκεφθεῖτε ἂν θέλετε τί θὰ γίνεῖ!... Γιὰ νὰ σώσωμε τὰ παιδιά, ποὺ μᾶς ἐνεπιστεύθη μιὰ μέρα ἢ μεγάλη καλωσύνη τοῦ Πατέρα, πρέπει νὰ ξέρωμε νὰ διδάσκωμε καὶ νὰ καθοδηγοῦμε καὶ πρῶτα ἀπὸ ὅλα νὰ ζοῦμε χριστιανικά. Εἴμαστε ὅμως κι ἐμεῖς, ὁ καθένας ἓνα παιδί. Πρέπει νὰ περάσαμε (ἢ νὰ περάσωμε ὅπωςδήποτε) πρῶτα τοῦ πιστοῦ μαθητῆ τὸν δρόμο καὶ μετὰ νὰ χειραγωγήσωμε καὶ νὰ γίνωμε διδάσκαλοι καὶ ὁδηγοί.

Σκεφθεῖτε τὸν πρῶτο κι ἀπαραίτητο δρόμο ποὺ πρέπει νὰ δεῖξωμε σὰν ὁδηγοί, σὰν Κληρικοί, σ' αὐτοὺς ποὺ πρέπει νὰ τοὺς ὁδηγήσωμε, νὰ μὴν ἔχωμε περάσει ποτέ! Νὰ πρέπει αὐριο νὰ ὁδηγήσωμε τὰ παιδιά, ποὺ μᾶς ἐνεπιστεύθησαν μιὰ μέρα στὸ Γολγοθᾶ, στὴν κορυφή. Ὅπωςδήποτε, θ' ἀπαιτηθεῖ νὰ τὸν ἀνεβούμε. Καὶ ν' ἀποδειχθεῖ (παράδειγμα φέρνω), πῶς ἐμεῖς, σὰν μαθηταὶ Του, ποτὲ δὲν Τὸν ἀκολουθήσαμε ἐκεῖ! Πῶς ἐμεῖς δὲν ἀγωνισθήκαμε, οὔτε στὸν Γολγοθᾶ ν' ἀνεβούμε! Τότε δὲν μπορούμε νὰ ξέρωμε (καὶ νὰ ξέρει κι ὁ κόσμος) ἂν αὐτὸν τὸν Σταυρὸ, θὰ μπορούμε καὶ θὰ ξέρωμε νὰ τὸν δεχθούμε. Οὔτε λόγος νὰ γίνεταί.

Τέτοιοι ἂν εἴμαστε, πρέπει νὰ σπεύσωμε νὰ γίνωμε πρῶτα μαθηταὶ Του πιστοί, νὰ γίνωμε καλοὶ χριστιανοί. Ὅσο γίνεται καλοὶ. Νὰ ματώσουνε τὰ γόνατά μας, ἐκεῖ μπροστὰ στὴν πύλη τ' οὐρανοῦ, μέχρι ποὺ νὰ μᾶς ἀνοίξει, νὰ μᾶς στείλει τὴ Χάρη Του, τὸ φῶς Του καὶ τὴ Δύναμή Του, γιὰ νὰ περισώσωμε κάτι, ὅ,τι μπορεῖ νὰ περισωθῇ...!

Ε Π Α Ν Ο Ρ Ω Σ Η

Στὴν τελευταία παράγραφο τοῦ μετ' τίτλο Η ΛΕΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ἄρθρου τοῦ Σεβ. Κοζάνης (ἀρ. τεύχους 3-4/1 καὶ 15/2/80, ἀπὸ παραδρομὴ καταχωρήθηκε ἡ τελευταία πρόταση λαθασμένα: Ὁ Θεὸς ἐστὶν ἐν ὁμορφίᾳ τοῦ Ἰησοῦ εἶναι «κατὰ χάριν» Θεός! ἀντὶ γιὰ τὸ ὄρθρὸν ποὺ εἶναι: Ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ἐν ὁμορφίᾳ τοῦ Ἰησοῦ εἶναι «κατὰ χάριν» Θεός!

ΧΙΛΙΑΣΤΕΣ: “ΕΓΓΟΝΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ,”

Του Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΛΟΙ οι άνθρωποι είμαστε ίσοι ενώπιον του Θεού: έχουμε τον ίδιο οὐράνιο προορισμό, τις ίδιες οὐράνιες ἐλπίδες, ἀρκεί νὰ μείνουμε ἐνωμένοι μετὰ τὸ Χριστό, νὰ συμμετέχουμε στὸ μεγάλο μυστήριο· νὰ κοινωνοῦμε τὸ σῶμα Του καὶ τὸ αἷμα Του (Ἰω. στ' 53).

Ὅμως ἡ χιλιαστικὴ ὁργάνωση χωρίζει τοὺς ὁπαδούς της σὲ δύο κατηγορίες, σὲ δύο διαφορετικὲς τάξεις: στὴν τάξη τῆς ἡγεσίας ἢ τοῦ «δούλου», ὅπως τὴν ὀνομάζει, καὶ στὴν τάξη τῶν ὑπηρετῶν, τοῦ «πολύ ὄχλου τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά». Στὴν πρώτη τάξη ἀνήκουν οἱ αὐτονομαζόμενοι «ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ», τὰ «τέκνα τοῦ Θεοῦ»· στὴ δεύτερη, τὰ τέκνα τῆς ὁργανώσεως, ἢ τὰ «ἐγγόνια τοῦ Θεοῦ».

ΜΕ ΑΛΛΑ λόγια οἱ ὄχλοι τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» πιστεύουν πὼς δὲν μποροῦν νὰ γίνουν παιδιά τοῦ Θεοῦ, συγκληρονόμοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Παιδιά τοῦ Θεοῦ εἶναι μόνο ἡ ἡγεσία· οἱ «ὄχλοι», ἂν ὑπακούσουν στὴν ἐταιρία τοῦ Μπροῦκλιν, γίνονται παιδιά τῆς ὁργανώσεως· ἡ χιλιαστικὴ ὁργάνωση γίνεται πατέρας καὶ σωτήρας τους: ἀναλαμβάνει νὰ τοὺς σώσει, νὰ τοὺς περάσει «ζωντανούς μέσα ἀπὸ τὸ φρικτὸ πόλεμο», πού τὸν περιμένουν κατὰ γράμμα. Ἄν μετὰ τὸν πόλεμο αὐτὸ παραμείνουν ὑπάκουα ὄργανα τῆς χιλιαστικῆς ἐταιρίας, τότε θὰ πάρουν τὸν τίτλο τοῦ «ἐγγονιοῦ» τοῦ Θεοῦ· ὁ Θεὸς θὰ γίνει «παπποῦς» τους!

ΠΟΛΛΟΙ ἀναγνώστες θὰ εἰπαν· οὐκ ἔστιν ἀνάγκη νὰ μάθουν περισσότερα, τοὺς παραπέμπουμε στὸ ἀντιχιλιαστικὸ μας βιβλίο, «Ἡ Σκοπία: Ζωηρότερο φῶς, ἢ πυκνότερο σκότος».

Ἄς δοῦμε τώρα τί λέει ἡ Ἁγία Γραφή γιὰ τὸ θέμα αὐτό· στὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου α' 12 διαβάσαμε: «Ὅσοι δὲ ἐδέχθησαν αὐτόν, εἰς αὐτοὺς ἔδωκεν ἐξουσίαν νὰ γίνωσι τέκνα Θεοῦ». Μήπως ἐδῶ περιορίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ; ὄχι. Ὅσοι ἐδέχθησαν τὸ Χριστό, λέγει, ὅλοι

αὐτοί, ἔχουν τὴν ἐξουσία νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ. Ἐπομένως, ἂν ἡ χιλιαστικὴ ὁργάνωση λέγει στοὺς ὄχλους τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά» πὼς δὲν μποροῦν νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ, εἶναι σὰ νὰ τοὺς λέγει πὼς δὲν μποροῦν νὰ δεχθοῦν τὸ Χριστό Σωτήρα καὶ Λυτρωτὴ τους.

ΟΜΩΣ οἱ χιλιαστές εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἀντιδράσουν: δὲν λέει «πάντες», ἀλλὰ «ὅσοι», δηλαδὴ ἀριθμὸς περιορισμένος, μᾶς ἀπαντοῦν. Ὡστε λοιπὸν ἡ Γραφή μᾶς πληροφορεῖ πὼς μόνο ὠρισμένοι μποροῦν νὰ δεχθοῦν τὸ Χριστό; πὼς μόνο μερικοὶ καλοῦνται νὰ γίνουν τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὄχι πάντες; μάλιστα! ἀπαντᾷ ἡ ὁργάνωση τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά». Ἀλλὰ ἡ Γραφή τὴν διαψεύδει: διακηρύττει πὼς «πάντες», ὅλοι μποροῦν νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ!· διότι πάντες εἰσθε υἱοὶ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ' 26).

Ὅποιος πιστεύει στὸν Ἰησοῦ Χριστό, μπορεῖ νὰ γίνει υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ ἡ χιλιαστικὴ ὁργάνωση διακηρύττει πὼς οἱ «ὄχλοι» τῶν χιλιαστῶν δὲν μποροῦν νὰ γίνουν υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, εἶναι σὰ νὰ ὑποστηρίζει πὼς δὲν μποροῦν νὰ πιστέψουν στὸ Χριστό· γιατί ἂν κάποιος πιστέψει στὸ Χριστό, ἡ ἁγία Γραφή

τὸν διαβεβαιώνει πὼς γίνεται υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχει τὸ Θεὸ πατέρα. Naί, ὁ καθένας μας μπορεῖ νὰ γίνει παιδί τοῦ Θεοῦ, νὰ ἔχει τὸ Θεὸ πατέρα. Μόνο ἡ χιλιαστικὴ ἡγεσία λέει στοὺς ὁπαδούς της πὼς γιὰ πατέρα καὶ μητέρα ἔχουν μόνο τὴν ὁργάνωση, πὼς τὸ Θεὸ θὰ τὸν κάνουν μόνο παπποῦ τους καὶ ἐκεῖνοι θὰ γίνουν ἐγγόνια, ὄχι παιδιά του!

ΟΤΑΝ εἰπώθηκε αὐτὸ σὲ συζήτηση μετὰ χιλιαστές, ἀποκρίθηκαν: ὁ Χριστὸς θὰ γίνει πατέρας μας «στὴ χιλιετηρίδα», στὴ βασιλεία, γιατί ἡ Γραφή τὸν ὀνομάζει πατέρα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος! Ἄρα θὰ γίνουμε κάποτε παιδιά τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ Θεὸς θὰ εἶναι παπποῦς μας, συμπεράναν. Ὅμως οἱ δύστυχοι δὲ μὲτέτησαν σωστὰ τὴ Γραφή. Γιατὶ ἡ Γραφή δὲ λέει πὼς θὰ γίνουμε κάποτε, στὸ μέλλον, παιδιά τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ βεβαιώνει, τώρα, ἤδη σ' αὐτὴν τὴ ζωὴ, εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ! Θέλεις νὰ τὸ ἀκούσεις καθαρά; Διάβασε τὸ ἐδάφιο Α' Ἰωάννου γ' 2: «ἀγαπητοί, τὸ ρ α εἴμαστε τέκνα Θεοῦ· καὶ ἔτι δὲν ἐφανερῶθη τί θὰ εἴμεθα· ἐξεύρομεν ὅμως, ὅταν φανερωθῇ, θὰ εἴμεθα ὅμοιοι μετ' αὐτόν· διότι θὰ ἴδουμε αὐτὸν καθὼς εἶναι».

ΠΟΙΟ ΕἶΝΑΙ τὸ συμπέρασμα μας; ἡ Γραφή βεβαιώνει πὼς ἂν δεχθοῦμε τὸ Χριστό εἴμαστε τέκνα Θεοῦ, κληρονόμοι τοῦ Θεοῦ καὶ συγκληρονόμοι τοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. η' 17)· αὐτὴ εἶναι ἡ κλήση τῆς Γραφῆς, τὰ «ἀγαθὰ νέα» γιὰ ὅλοκληρὴν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀντίθετα οἱ χιλιαστές κηρύττουν πὼς ἡ κλήση τῆς υἰοθεσίας καὶ τῆς οὐρανοῦ κληρονομίας δὲν εἶναι γι' αὐτούς, εἶναι μόνο γιὰ τὴ χιλιαστικὴ ἡγεσία.

Ἔτσι οἱ χιλιαστές καλοῦνται νὰ διαλέξουν μεταξὺ τῆς κλήσεως τοῦ Θεοῦ (υἱοί) καὶ τῆς κλήσεως τῆς ὁργανώσεως (ἐγγόνια), γιατί καὶ οἱ δύο κλήσεις δὲν συμβιβάζονται: ἄλλο εἶναι τὸ εὐαγγέλιο τῆς Γραφῆς καὶ ἄλλα τὰ λεγόμενα «ἀγαθὰ νέα» τοῦ Μπροῦκλιν (Γαλ. α' 6-9).

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Στην περίοδο

της Μ. Τεσσαρακοστής

ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ της Τυροφάγου, ή Ύμνωδία της Εκκλησίας, με ιδιαίτερα δυνατή ποιητική έκφραση, τονώνει μέσα μας το βίωμα της μετανοίας. Είμαστε ήδη στην περίοδο της Μ. Τεσσαρακοστής, περιόδου βαθείας κατανύξεως. Με τη μετάνοια, συνειδητοποιούμε τη δεινή μας θέση ως αμαρτωλοί, θέση όμοια μ' εκείνη του 'Αδάμ, όταν, μετά την παρακοή, βρέθηκε έξω από τον Παράδεισο της τρυφής. Αυτή ή εικόνα μας μεταγγίζει σφοδρό πόθο αποκοπής από το κακό και έπιστροφής στον Κύριο. Η βασιλεία του, που υποτύπωσή της είναι ή 'Εδέμ, έλκει τώρα κάθε ψυχή άκατανίκητα. 'Ατενίζοντας σ' αυτόν τον τρισμάκριο κήπο, των «άγιων το οικητήριον», όπως ο έξωσμένος 'Αδάμ, κάνουμε δικά μας τα λόγια του προπάτορα: «'Ηχω των φύλλων σου Πλάστην τον των όλων ίκέτευε τάς πύλας ύπανοίξαι μου, άς τη παραβάσει απέκλεισαι». Και ό Λυτρωτής μας άποκρίνεται: «Τό έμόν πλάσμα ού θέλω άπολέσθαι, άλλα θούλομαι τοῦτο σώζεσθαι... 'Ότι τον έρχόμενον προς μέ ού μη έκβάλω έξω». Και ή προτρεπτική κατακλείς της Εκκλησίας στά τέκνα της: «Του Παράδεισου οικήτορες γενέσθαι έπιποθύντες, άπαλλάγητε της άλυσιτελους τρυφής... Προσευχή και τη δεήσει ειλικρινώς προσκαρτεροῦντες, κατευνάσατε της ψυχής τά παθήματα. 'Όπως διαπλεύσαντες τό της νηστείας πέλαγος, εις την τριήμερον άνάστασιν του Κυρίου και Σωτήρος ύμων 'Ιησού Χριστού κατανήσητε».

Χάρη στην ύπόσχεση αυτή, τό νέθος της Μ. Τεσσαρακοστής συνυφαίνεται με την πνευματική άγαλλίαση, γίνεται για τον όρθόδοξο πιστό όντως «χαροποιόν νέθος».

Η άξία της

Εκκλησιαστικής μας Μουσικής

ΟΣΟ ΠΕΡΝΑ ό καιρός, συνειδητοποιείται βαθύτερα και εύρύτερα,

στον ι. Κληρο και τον λαό μας, ή άξία της πατροπαράδοτης Έκκλησιαστικής Μουσικής, της λεγομένης Βυζαντινής. Και δέν φαίνεται ότι θ' άργήσει ή ήμέρα που τό μέλος αυτής της όντως θείας Μουσικής θα έπικρατήσει άπ' άκρου σε άκρο της χώρας μας.

Θίγουμε εδώ αυτό τό θέμα, με άφορμή την καλή ιδέα που είχε ή άρμόδια Έπιτροπή συντάξεως του Έκκλησιαστικού Ήμερολογίου να στολίση την έφετεινή έκδοσή του με άποσπάσματα κειμένων για την έννοια της Βυζαντινής Μουσικής, που όφείλονται σε ειδικούς. Συνιστούμε θερμά στους αιδ. άναγνώστες μας να τά μελετήσουν με προσοχή. 'Από την έντρυφήση αυτή άσφαλώς θα βγοῦν με ένισχυμένη την ύπόληψη προς τό πολύτιμο αυτό στοιχείο της λειτουργικής μας Παραδόσεως. Και έτσι θα συντελέσουν στο να πρυτανεύσει πιό γρήγορα τό σωστό αίσθητήριο στη φωνητική άπόδοση της θείας Λατρείας.

Μιά κηλίδα

Ο ΛΑΟΣ ΜΑΣ, στην πλειονότητά του, σέβεται και τηρεί τις έκκλησιαστικές παραδόσεις. Και όπου παρεκκλίνει άπ' αυτές, τό γεγονός δέν όφείλεται σε συνειδητή άδιαφορία ή περιφρόνηση, άλλα μάλλον σε συνήθεια που διαμορφώθηκε με τό κύλημα του καιρού.

Μιά άπ' αυτές τις συνήθειες, που κηλιδώνει τη Μ. Τεσσαρακοστή, είναι τό ότι έξακολουθούν να γίνονται χοροί και άλλες όμαδικές διασκεδάσεις, σε σπίτια ή κοσμικά κέντρα, κατά τη διάρκειά της.

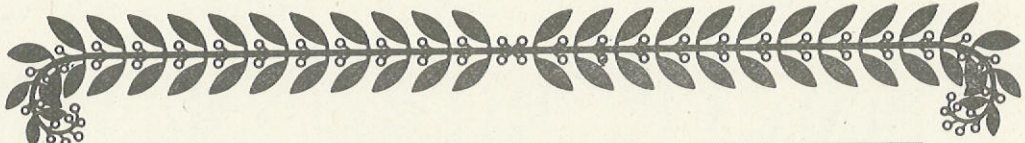
Τό φαινόμενο σχολιάζεται πικρά όχι μόνο από ζηλωτές, άλλα και νηφάλιους πιστούς. 'Έχουν δίκιο να τό στηλιτεύουν. 'Αλλ' αυτή ή στηλίτευση δέν είναι προτιμότερη από μία σχετική διαφώτιση, που θα έπρεπε να κάνουν οι ποιμένες της Εκκλησίας μας έγκαιρα σε όσα πνευματικά τους τέκνα παρασύρει κάθε χρόνο ή κακή συνήθεια. Τό συνιστούμε στους αιδ. άναγνώστες μας.

Ο Άγιος της 29ης

Φεβρουαρίου

ΚΑΘΕ ΤΕΤΡΑΕΤΙΑ, που ό Φεβρουάριος έχει μία πρόσθετη ήμέρα, την 29η, τό έορτολόγιο της Εκκλησίας φέρει ενώπιόν μας τον Όσιο 'Ιωάννη τον Κασσιανό. Η άπουσία της μνήμης του επί τρία χρόνια δέν σημαίνει καθόλου ότι πρόκειται για μορφή μειωμένης αίγλης έναντι εκείνης των άλλων Αγίων. Αντίθετα, πρόκειται για ξεχωριστό άνάστημα της θείας Χάριτος. Για σπουδαίο μοναχικό ταγό και άσκητικό συγγραφέα που, μαθητής όντας του ίερού Χρυσοστόμου, μεταλαμπάδευσε στη Δύση τό φώς της ανατολικής μοναστικής παραδόσεως.

Συνέταξε τρία έργα άξιας, θεολογικής και βιωματικής. Ένα για τους κοινοβιακούς θεσμούς και τά θανάσιμα άμαρτήματα που άπειλούν ιδιαίτερα τους μοναχούς. Τό άλλο, με συνομιλίες του σε άσκητικά κέντρα της Ανατολής γύρω από τους πνευματικούς άγώνες όσων επιδιώκουν την τελειότητα στον χριστιανικό τους βίο. Και τό τελευταίο, με θέμα την ένανθρώπηση του Λόγου, όπου έλέγχονται οι άποκλίσεις του Νεστορίου από την όρθόδοξο διδασκαλία. 'Ιδιαίτερα, στο ίσορροπημένο και διαυγές πνεῦμα του άρχαίου αυτού θεολόγου της ή Εκκλησία όφείλει την όρθή τοποθέτηση του Ζητήματος περι των προϋποθέσεων της σωτηρίας μας. Τη διδασκαλία δηλαδή ότι ό άνθρωπος μπορεί να οικειωθεί ή ν' άρνηθεί τη σωτηρία που του προσφέρει ό Θεός. Η ένέργεια της βουλήσεως μας είναι άπαραίτητη, γιατί έχουμε την έλευθερία και την ικανότητα να κατανεύσουμε στο αγαθό, δέν μπορούμε όμως να κάνουμε τίποτε άν δέν μας συμπαρασταθεί ή θεία Χάρη. Είναι μία άλήθεια άπλη για τό κάθε όρθόδοξο πιστό, ή όποία όμως πριν από τον Όσιο 'Ιωάννη Κασσιανό, είχε ταλαιπωρηθεί πολύ από τις άκραίες θέσεις που πήραν άπέναντί της ό ίερός Αύγουστίνος και ό έκκλησιαστικός συγγραφέας Πελάγιος.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

«Παράδοση» είναι ο τίτλος διμηνιαίου περιοδικού ὀρθοδόξου ζωῆς, λόγου καὶ τέχνης, πού ἐκδίδει καὶ διευθύνει ὁ κ. Ἰ. Μ. Χατζηφώτης. Στις σελίδες του συνεργάζονται γνωστοὶ συγγραφεῖς, ἀκαδημαϊκοί, διδάσκαλοι, κληρικοὶ καὶ μοναχοὶ πάνω σὲ θέματα σχετικὰ μὲ τὴν ἑλληνορθόδοξη παράδοσή μας: κεί-

ἦταν «θεϊκό» γίνεται τώρα διαβολικό καὶ αὐτὸ πού ἄλλοτε ἦταν διαβολικό μεταβάλλεται τώρα σὲ «θεϊκό») καὶ τίς ἀπάντες στὰ 100 χρόνια τῆς χιλιαστικῆς ὀργανώσεως.

Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ βιβλίου, πού στηρίζονται μόνο σὲ αὐθεντικὰ χιλιαστικὰ κείμενα τῆς τελευταίας ἑκατονταετίας καὶ στὴν τετραγωνικὴ λογικὴ χτυποῦν κατ' εὐθειαν τὸ στόχο τους καὶ βοηθοῦν ἀποτελεσματικὰ ὄχι μόνο στὴν πρόληψη τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ σὲ βαρεῖες περιπτώσεις «ἀσθενείας». Ἄς σημειωθεῖ ἀκόμη πὼς κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια χιλιάδες «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωθᾶ» ἐγκαταλείπουν τὴν πλάνη τους ὄχι γιὰ ἄλλους λόγους, ἀλλὰ ἐπειδὴ κλονίσθηκε ἡ πίστη τους στὴν «αὐθεντία τοῦ Μπροῦκλιν». Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ «κυβερνῶντος σώματος» τῶν χιλιαστῶν μόνο στίς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἐγκατέλειψαν τὴν ὀργάνωση κατὰ τὸ περασμένο «ὑπηρεσιακὸ ἔτος» 9.000 ἄτομα' στὴν πατρίδα μας κατὰ ἐπίσημες στατιστικὲς τὸ Σ/βριο τοῦ 1978 ἦσαν συνολικὰ 18.462 χιλιαστές (Διακονία τῆς Βασιλείας 12/1978, σελ. 2)' γιὰ τὸν ἴδιο μῆνα τοῦ ἔτους 1979 ὑπολογίζονται ἐπίσημα οἱ χιλιαστές στὴν Ἑλλάδα σὲ 18.405 (Διακ. Βασιλ. 12/1979, σελ. 3), δηλαδὴ 57 λιγότεροι. Ἄν προσθέσει τώρα κανεὶς καὶ τὸν ἀριθμὸ τῶν «νεκροισαχθέντων», τότε ἡ διαφορὰ γίνεται μεγαλύτερη.

Ὅλοι αὐτοὶ ἐγκαταλείπουν τὴν ὀργάνωση γιὰτὶ μέσα τους «ξεφτίζει» ἡ αὐθεντία τοῦ Μπροῦκλιν. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο τὰ βιβλία πού χρησιμοποιοῦν τὴ μέθοδο τῆς «αὐτοσυναίρεσεως» τοῦ χιλιασμοῦ πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται εὐρύτατα ἀπὸ τοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας μας.

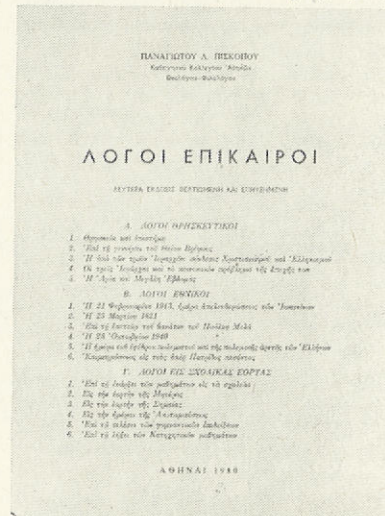
Ε. Π. Λ.

Παναγιώτου Λ. Πίσκοπου, καθηγητοῦ Θεολόγου - Φιλολόγου, «ΛΟΓΟΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΙ», Ἀθῆναι 1980, σελ. 44.

Τὸ νέο βιβλίο τοῦ κ. Παν. Πίσκοπου εἶναι ἓνα πολὺ χρήσιμο βοήθημα γιὰ ἐκπαιδευτικούς, κληρικούς κι ἄλλους πνευματικούς ἀνθρώπους, πού θέλουν νὰ ἀπευθυνθοῦν στὸ λαὸ ἢ σὲ πλῆθος συνανθρώπων τους καὶ νὰ ἐπικοινωνήσουν μαζί τους.

Εἶναι λόγοι ἐπικαιροὶ μὲ θρησκευτικὸ κι ἐθνικὸ περιεχόμενο κι ἄλλοι, πού ἀναφέρονται εἰδικὰ σὲ σχολικὲς γιορτές.

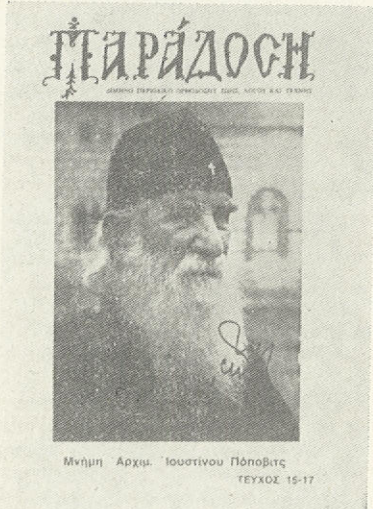
Τὰ στοιχεῖα πού παραθέτει ὁ σ. καὶ ὁ τρόπος πού διεξέρχεται τὰ θέματα, εἶναι πράγματι ἐξαιρετος. Σαφῆς καὶ πάντοτε σύντομος προ-

φέρει τὰ κεντρικὰ νοήματα καθενὸς θέματος, πάνω στὰ ὁποῖα ὁ ὀμιλητὴς μπορεῖ νὰ στηρίξει τὴ καινούργια καὶ εὐρύτερη ἀνάπτυξη.

Εἶναι, μὲ λίγα λόγια, ἓνα πολὺτιμο βοήθημα.

Δ.Φ.

μένα οἰκοδομῆς, τὰ μοναστήρια, τὴν ἀσκητικὴ φιλολογία, τίς ἱερατικὲς τέχνες, τὴν ἐκκλησιαστικὴ λογοτεχνία κλπ. Τὸ περιοδικὸ ἀσχολεῖται ἐπίσης μὲ θέματα πού ἀφοροῦν ἄμεσα τὸν ἱερό κλῆρο, τὴ συμβολὴ του στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες κλπ. καὶ κυκλοφορεῖ μὲ συνδρομητὲς καὶ μὲσω τῶν θρησκευτικῶν βιβλιοπωλείων.

★

Πρεσβ. Ἄντ. Ἀλεβιζοπούλου, «Ἡ ΣΚΟΠΙΑ: ΖΩΗΡΟΤΕΡΟ ΦΩΣ Ἡ ΠΥΚΝΟΤΕΡΟ ΣΚΟΤΟΣ», Ἀθῆναι 1977, σελ. 192.

Περιγράφει τίς πλάνες, τίς τρατώδεις ἀντιφάσεις (αὐτὸ πού ἄλλοτε

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ

Τήν ἄκρα εὐαρέσκειά της ἐξέφρασε ἡ Ἱερά Σύνοδος πρὸς τὸν ἀρχιμ. κ. Ἱερόθεο Γαρυφαλλο, Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Μουσικῆς γιὰ τίς φιλότιμες προσπάθειες πού κατέβαλε τόσο γιὰ τὴν ἄρτια καὶ ἐπιτυχή ρύθμιση τῶν ὀργανωτικῶν θεμάτων, ὅσο καὶ γιὰ τὴν «ἐπιδαψίλευση θερμῶν ἐκδηλώσεων σεβασμοῦ καὶ τιμῆς» πρὸς τοὺς ἐπισήμους ἐκπροσώπους τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πού πήραν μέρος στὸ ἐπίσημο συνέδριο γιὰ τὸν ἑορτασμό τῶν 1.600 ἐτῶν ἀπὸ τὴν κοίμηση τοῦ Μ. Βασιλείου.

Τίς εὐχαριστίες της ἐξ ἄλλου ἐξέφρασε ἡ Ἱ. Σύνοδος καὶ πρὸς τὸ περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» γιὰ τὴν ἐν γένει συμβολή του στὴν ἐπιτυχή παρουσίαση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου.

ΠΡΟΒΑΛΕΙ ΑΤΥΧΕΙΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οἱ Κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἶναι μιὰ ἰδιάζουσα τάξη ἀνθρώπων πού ἡ Ζωὴ καὶ ἡ παρουσία τους στὴ σύγχρονη κοινωνία γίνεται ἀντικείμενο, πολλὰς φορές, ἐπιθέσεων καὶ κατηγοριῶν, σὲ τέτοιο μάλιστα σημεῖο, ὥστε ἐκεῖνος πού δὲ γνωρίζει «πρόσωπα καὶ πράγματα» νὰ συμπεράνει ὅτι τὸ μόνο κακὸ πράγμα στὴ χώρα μας εἶναι ἡ... Ἐκκλησία.

Τὸ ρᾶσο, ἔλεγε ὁ καθηγητὴς Καρμίρης, ἔχει μιὰ φακοειδῆ ἰδιότητα: Μεγεθύνει ἀμέσως τὴν κακὴ ἢ τὴν καλὴ πράξη τοῦ ἱερωμένου. Ἄλλὰ πότε καὶ πόσες φορές ὁ Τύπος «φώτισε» μιὰ καλὴ πράξη ἐνὸς Κληρικοῦ; Ἀπεναντίας, πρόβαλε κατὰ κανὸνα τίς ἀτυχεῖς περιπτώσεις προσώπων...

(ἐφημ. ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ, 2.12.79)

ΝΕΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Μὲ ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἐστάλη γιὰ δημοσίευση στὸ Ἐθνικὸ Τυπογραφεῖο (13 Φεβρουαρίου) τὸ κείμενο τοῦ Κανονισμοῦ 9)1980 πού ψηφίστηκε στίς 11.1.80 καὶ ἀφορᾷ στὴν τροποποίηση καὶ συμπλήρωση τοῦ ὑπ' ἀρ. 5)1978 Κανονισμοῦ καὶ κυρίως στὴ σύσταση θέσεων στὸν ΟΔΕΠ, τῆ

Μητρόπολη Ν. Σμύρνης (κοινωνικὴ λειτουργός) καὶ τὸ TAKE.

Ἐπίσης τὰ κείμενα τοῦ «Ὁργανισμοῦ τοῦ Ἰδρύματος χρονίως πασχόντων «Η ΠΛΑΤΥΤΕΡΑ» τῆς Ἱ. Μητρ. Κερκύρας καὶ Παξῶν, τῆς Ἀποφάσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Καλλινίκου γιὰ τὴ σύσταση Ἰδρύματος Παιδικῆς Προστασίας «ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΟΔΗΓΗΤΡΙΑ» στὰ Γιαννιτσὰ καὶ τοῦ Κανονισμοῦ λειτουργίας του, καὶ τῆς Ἀποφάσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλείας κ. Ἀθανασίου γιὰ τὴ σύσταση Ἰδρύματος προστασίας διανοητικῶς ἀναπήρων ἀνηλίκων ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΚΑΘΟΛΙΚΗ» στὴ Γαστούνη.

«ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΟΝ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ»

Μὲ ἐπιστάσια τοῦ πρωτοπρ. κ. Κων. Δ. Βαστάκη καὶ φροντίδα τοῦ Συνδέσμου τῶν Μεγαλοχωριτῶν Ἐυρυτανίας «Ἡ Ἁγία Παρασκευή», πραγματοποιήθηκε ἡ ἐπιθυμία πολλῶν Ἐυρυτανῶν, νὰ ἀποκτήσουν συγκεντρωμένους σ' ἓνα τόμο τίς «Ἀσματικὲς Ἀκολουθίες τῶν ἐνδόξων Ἐυρυτανῶν Ἁγίων», Μιχαὴλ τοῦ Μαυροῦδῆ, Δαμιανοῦ, Σεραφεῖμ, Νικολάου, Κυπριανοῦ, Ρωμανοῦ, Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, Γερασίμου καὶ Ἀκακίου. Ὁ τόμος περιέχει καὶ τίς συνάξεις τῶν εἰκόνων τῶν δυὸ μεγάλων μονῶν τῆς Ἐυρυτανίας Παναγίας Προυσιώτισσας καὶ Ταταρινιώτισσας - Φανερωμένης, ἐνῶ στὸ ἐκτενὲς Ἐπίμετρο περιλαμβάνεται διβλιογραφία, ἀναφορὲς σὲ βιβλία γενικοῦ περιεχομένου, ξενογλωσσὴ διβλιογραφία, προφορικὲς παραδόσεις καὶ ἱερά λειψάνα - νοσὶ - εἰκόνες. Οἱ ἀκολουθίες γράφτηκαν ἀπὸ τὸν ὕμνογράφο μοναχὸ Γεράσιμο Μικραγιαννανίτη, τὸ βιβλίο εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐπιμελημένο καὶ πλούσια διακοσμημένο καὶ μὲ τὸ προῖόν ἀπ' τὴν πώλησή του ἐνισχύεται ἡ ἀποπεράτωση τοῦ ναοῦ τῶν Ἐυρυτανῶν Ἁγίων πού χτίζεται στὸ συνοικισμό Γαῦρος τοῦ Μεγάλου Χωριοῦ Καρπενησιοῦ (Γιὰ ἀντίτυπα: Ἱπποκράτους 6, Βιβλιοπωλεῖο Στ. Βασιλοπούλου).

ΝΕΑ ΠΤΕΡΥΓΑ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Ἐγκαινιάστηκε ἡ νέα πτέρυγα τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, ἀπ' τὸν ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, στίς 15 Φεβρουαρίου. Στεγάζει καὶ παρουσιάζει τὴ συλλογὴ Διονυσίου

Λοβέρδου καὶ περιλαμβάνει 460 περίπου εἰκόνες, 7 Ξυλόγλυπτα, 169 χειρόγραφα, ἓνα τέμπλο, 5 ἀργυρὰ σκεύη καὶ 4 ὑφαντά. Σὲ μεγάλη αἶθουσα τοῦ Μουσείου ἐκτίθενται καὶ οἱ πολυτίμες τοιχογραφίες πού ἀποκολλήθηκαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Ἐπισκοπῆς Ἐυρυτανίας, πού σήμερα βρίσκεται στὸ βυθὸ τῆς τεχνητῆς λίμνης κοντὰ στὰ Κρεμαστά. Οἱ ἐργασίες γιὰ τὴ διάσωση τῶν ἐργῶν αὐτῶν ἀρχισαν τὸ 1965, ὅταν ἀποφασίστηκε ἡ δημιουργία τοῦ φράγματος καὶ τῆς τεχνητῆς λίμνης. Οἱ μελέτες ἀπέδειξαν ὅτι οἱ τοιχογραφίες εἶχαν τέσσερα στρώματα, διαφορετικῶν ἐποχῶν. Μὲ δεξιότεχνη ἀποκολλήθηκε τὸ κάθε στρώμα καὶ ἔτσι σήμερα ὑπάρχουν ἐργα βυζαντινῆς ζωγραφικῆς πού καλύπτουν 250 τετραγωνικὰ μέτρα καὶ χρονολογούνται ἀπὸ τὸν 8ο, 9ο, 11ο, 13ο καὶ 17ο αἰῶνα.

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ ΤΟΥ TAKE

— Χρονᾶς Ἡσαΐας - Πολυχρόνης, ἱερομόναχος, Δ)7, ἔτη 35, σύνταξη 14.880, ἐπάπαξ 304.726.

— Γεωργόπουλος Παναγιώτης, ἱερεύς, Γ)6, ἔτη 35, σύνταξη 15.840, ἐπάπαξ 307.327.

— Στεργιόπουλος Ἰωάννης, ἱερεύς, Γ)6, ἔτη 35, σύνταξη 15.840, ἐπάπαξ 317.284.

— Κασάπη Σοφία, πρεσβυτέρα, Γ)6, ἔτη 32, σύνταξη 6.494, ἐπάπαξ 369.167.

— Χρυσούλη Σταματία, πρεσβυτέρα, Γ)6, ἔτη 24, σύνταξη 5.000, ἐπάπαξ 255.929.

— Ἀθανασοπούλου Κανέλλα, πρεσβυτέρα, Δ)10, ἔτη 4, σύνταξη (προσωποπαγῆς) 5.000, ἐπιστροφὴ εἰσφορῶν 13.986.

— Τζουνάκας Ἀθανάσιος, ἱερεύς, Γ)6, ἔτη 35, σύνταξη 15.840, ἐπάπαξ 317.366.

— Ἀνδρεωλᾶς Διονύσιος, ἱερεύς, Γ)6, ἔτη 35, σύνταξη 15.840, ἐπάπαξ 317.366.

— Βασιλόπουλος Ἀνδρέας, ἱερεύς, Γ)6, ἔτη 28, σύνταξη 9.821 ἐπάπαξ 277.495.

— Βερούκιος Ἀπόστολος, ὑπάλληλος Ἀρχιεπισκοπῆς, 8ος βαθμὸς, ἔτη 18, σύνταξη 6.530, ἐπάπαξ 141.153. Ε.Π.Α.